

Kitüntette: Páris, Bécs, Budapest, Szeged.

Alapítva 1864.

Telefon 63-36.

Vidéki megbízások pontosan teljesítenek.

Berketz István utóda

cégtulajdonos: KOVÁCS ENDRE

kelmefestő és vegytisztító gyára

12523 Budapest, IX. ker. Kinizsy-utca 14. szám.

Gyűjtőtelepek:
Andrássy-ut 50.
Lipót körút 16.
Izabella-utca 66.
Rákóczi-ut 78.
Ullői-ut 30.
Váci-utca 51.

Csak SICULIA névvel ellátott üvegek valódiak.

A SICULIA forrás-
Málnási víz

A legjobb gyógy- és asztali italvíz.

A gyomorégést azonnal megszünteti.

Páratlan nyálkaoldó és étvágygerjesztő

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felül-mulhatatlan.

12608

Magyarországi főaktár
BRÁZAY KÁLMÁN
Budapest, József-körút 37.
Telefon 59-16.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és fűszerkereskedésben.

FÜLDES MARGIT CRÉME
LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ SZER

Rozsnyay Máttyás chininezukorkája iztelen chiniből.

Többszörösen kitüntette, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fumei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen!
Nem keserű!

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Máttyás névalírása olvasható. 11266

Rozsnyay Máttyás gyógyszeretára
Arad, Szabadság-tér.

Weustein Fülöp
Eukrozo
hashajtó labdaccai

(Neustein-féle Erzsébet-labdacsok.)
E pilulák hasonló készítményeknél minden tekintetben fejlebb becsüendők: mentek minden ártalmas anyagtól, az altesti szervek hajójánál legjobb eredménnyel használhatók, gyengéd hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb s mellette oly ártalmatlan, mint e pilulák a

székszorulás
legjobb betegségek forrása ellen. Cukrozott külsejű végett még gyermekek is szívesen veszik.

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30 fill., egy tekeres, mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 2 kor., 2 kor. 45 fill. előleges beküldése mellett egy tekeres bérmentve szállítatik.

Óvás! Utánzóktól különösen óvakodjunk. Kéjük határozottan Neustein Fülöp hashajtó-labdacsait. Valódi csak, ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjegyjelmű piros fekete nyomtatásban "Szent Lipót" és "Neustein Fülöp gyógyszerész" aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényesközlök védett csomagolójának aláírás nélkül van ellátva. 12547

NEUSTEIN FÜLÖP
"Szent Lipóthos" ezimzett gyógyszeretára, Bécs, I. Plankengasse 6. Kapható Budapestben Török J. gyógyszerárban, Király-u. 12. és Andrássy-út 26.

Párisi világiállítás "Grand Prix" 1900

Kwizda-féle Restitutions-fluid

cs. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára 2 K 80 fill.

40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóerősítőül, inak merengőnél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 11744

Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főaktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-út 26.

Hegedűk. Cimballmok. Fuvolák.

Forgatható és önműködő hangszerek.

Elsőrangú gyártmányok.

Pompás kivitelben. Mérsékelt havi részletfizetésre.

ELEK és TÁRSA

Budapest, VII., Károly-körút 10.

Méltányos üzleti elvek, Előzékeny kiszolgálás.

Képes hangszerárjegyzék ingyen és bérmentve. 12555

Beszélőgépek
7 koronát 500 g. Részletfizetésre is. Lemezcsere ingyen Odeon lemezek Szántás alismerevél. Tóth József gramofon kereskedő Szegeden, Könyv-utca 3. az. Árjegyzék ingyen.

Feltűntet kelteneK
TITANIA gyors-gözmosógépek és mangonák

Egy gyermek mossa vele az előbbihez képest 1/3 idő alatt a ruhát hófehérré.

Minden gépet próbára 55 koronától feljebb.
Képviselek kerestetnek.
Bizonyítványok, prospektusok ingyen. 12607

TITANIA-művek, Wels 179 O.-Oesterr.

RÉZBUTOR

12575 VAS-SZOBABUTOR

gyártmányaink modern, stilszerű kivitelben Városligetünkben kiállítva megtekinthetőek. Eladás jutányos árak mellett. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld

PÁPAI és NÁTHÁN vas- és rézbutor gyár
Budapest, VI., Andrássy-út 1. (Fonciére palota).

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

Csodás és biztós hatásmú
arctisztító és szépítőszerek

melyek nem csak hasznokban, hanem az egész világon közkedveltségnek örvendenek, a KRIEGER-féle

AKACZIA

-CRÉME 2 K.
-PUDER 1 K.
-SZAPPAN 1 K.

Pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, mitesszert, stb. Biztos, hogy nem ártalmas, hanem fiatalítja, szépiíti az arcot. Kapható a „KORONA” gyógyszerárban, Budapest, VIII., Kálvin-tér (Baross-u. sarok). 12617 Postai szétküldés naponta.

VASÁRNAPI UJSÁG

3. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.)
Szerkesztő HOITSY PÁL. Főmunkatárs MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 19.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:
Egész évre 18 korona
Félévre 8 korona
Negyedévre 4 korona

A "Világkronika"-val negyedévenként 80 fillérel több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag megkötött viteldij is eszolandó.

BLAHA LUJZA.

KERÉK FÉLSZÁZADOS évfordulóját ünnepeljük annak, hogy ama nevezetes deszkákön megjelent egy színész, a ki egész nemzetet lelkét úgy megfogta, úgy lebilincselte, olyan varázsa ejtette, magát vele úgy megszeretette, mint művészetet leányai közül soha senki, se előtte, se utána. Ez a színész, a ki mostan egy félszáz esztendő dicőség ragyogásában, még mindig friss koszorúval homlokán és még egyre csengő dallal az ajkain, mint egy sugárzóan rendkívüli jelenség, mint a mulandóság szomorú tanának dalos és mosolygó csáfolata áll előttünk: Blaha Lujza.

milyen neki még nem zengett? Ki tud hozni a számára olyan virágot, a melyet még nem szórtak a lába elé?
Újat bizony mi már neki nem adhatunk. Újat csak ő adhat nekünk. Mert az ő tarsolya gazdagabb, mint a miénk; az ő lelkében többféle virág terem, mint a mennyit mi neki keretkből, üvegházakból korszoriba fűzhetünk. Mi csak elgyönyörködhetünk benne, az ő roppant gazdagságában és az ő varázsos fia-

BLAHANÉ MINT TÖRÖK BIRÓNÉ A "PIROS BUGYKILLÁRS" BAN.
Siv. Lasky fénykép.

BLAHÁNÉ LEGUTÓBBI FÉNYKÉPE STRELISKYTŐL.

talságában. És elgyönyörködve benne, kíváncsi lélekkel fürkészszük a titkát: honnan vette ezt a csodás ifjúságot, micsoda irt talált, micsoda bájtalt ivott, hogy időnek, elmúlásnak nincs ereje a napfényes tavasziságán?

A magyarázat egyszerű. Hallgatván a Blaha Lujza szavát, nótáját, tisztára ugyanazt az érzést érezzük, a mely a szívünket igazi nagy poétáink olvasásánál elfogja: a kinek a dalai szintén fiatalon, virulóan maradtak meg hosszú esztendőknél és évtizedek múlásán keresztül. Ezekben is, a Blaháné szava melegeben is a közellétét, szinte a lehelletét érezzük valami nagy, valami örök életre hivatottnak, valaminek, a mi csak a maga kiválasztott prófétáinak ajkával szól hozzánk, hogy a szívünk ünnepi érzésben reszkessen meg a szavára, valaminek, a mit körülírni, meghatározni, megállapítani, képét megrajzolni lehetetlenség, annak, a mit a *magyarság géniusának* szoktunk nevezni.

A miben ez megnyilatkozik, azt fölemeli, kitárja, súlyossá és ragyogóvá teszi. Én, a hány-szor Blahánét a színpadon, nem is énekelni, csak beszélni hallom, a szó, a hogy az ajkáról elszáll, a japán vízi virág-játékot juttatja az eszembe. Ez a játék valami puha nádből készült kicsiny, könnyű, szürke korong, a melyet vékony kék vagy piros kötés szeg. Nem jelentős és nem mutatós. De abban a pillanatban, a mint tiszta vízbe teszik, a kis korong egyszerűen szétbomlik, kinyílik, szerte tárul. Egy egész bokor virág lesz belőle: lilium, rózsák, harangvirág, kerek és hosszukás levelek, finom, reszketeg indák. A bájos formáknak és üde színeknek egész koncertje.

Így a legegyszerűbb kis szürke szó is, a mely szín és muzsika nélkül száll el százszor is egy nap a fülünk mellett: a mint Blaháné mondja ki, egyszerre színt, fényt, erőt, bájt és muzsikát kap, lelke lesz, a mely a lelkünkbe kíváncsodik. Ha szabad egy merész képpel élnem: a magyar szó a Blaha Lujza ajkán a trónusára lép. Magára ölti az erendő tiszta magyar léleknek minden fejedelmi díszét, ragyogását, külső és belső ékességét, pompáját és virtusát. Innen van, hogy a mikor hallgatjuk, mintha

közvetlenül érintkezésbe jutottunk volna a legtisztább ihletessel, magával a magyarság szellemével és magyar voltunkban egyszerre gazdagabbaknak érezzük magunkat, mint éreztük ezélt. A nyelvében élő magyarságnak oly vonzó, oly kíváncsító ereje sugárzik ki e művésznő szavából, hogy ezernyi emberben támadt föl a hallatára a megértésnek erős vágya. Így lett Blaha Lujza, a mellett, hogy első ékessége a maga művészetének, megbecsülhetetlen faktora a főváros megmagyarosodásának.

Művészetünk, irodalmunk, az egész magyarság jelentős kincsekért tartozik neki halálával és most, a mikor ötven esztendői dicsőséges munkáért hódolunk neki: megint csak töle kívánunk magunknak minél több új gyönyörűséget még minél hosszabb ideig. —mond.

DAL A FALUMRÓL.

Falumat én már elhagytam rég,
Czifra városban élek én,
Hol harsány hangon zúg az élet,
S hetikén hivalt a pompa, fény;
De minden bármi csillogó itt,
S szerencsém akárhogy forog:
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

Az én falum szerény falucska,
Más fénynek ott még híre sincs,
Csupán csak annak, mit a jó nap
Derült kedvében földre hint,
S mit esténként a tűzvillag vet,
Mely minden ablakon lobog.
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

Oly csöndes ott az utca mindég:
Nappal mezei munka van,
S este is csak szerelmes párok
Állnak itt-ott a kapuban,
De sok zajt azok sem csinálnak,
Kevés szóval is boldogok!
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

Nincs e városból semmi ottan,
Hanem virág, az sok vagyon,
Mihelyt zsendül a föld kopárja
A völgyön és hegyoldalán.
S ilyenkor holdas éjszakákon
A fülemile hogy zokog!
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

Beh szép a nyár ott! A verőfény
Egész mezőn a merre sűt:
Pipacs rubintja, fák smaragdja,
S búzák aranyja mindenütt,
És cseng és bong a pitypalattyszó,
Míg az aratás elfogyott!
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

Szebb ott az ősz is, mint e város
Fakó utcáin a tavasz:
Fátyolos fény ül a határon,
S valami méla, bús panasz;
Hull, hull a lomb és szél sohajtoz,
Mint a bajsejtő gond szokott.
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

A tél is ott tél csak valóban!
A téj kiűn oly bús, elhagyott,
Házak füstje ha nem beszélne:
Azt hinnék, nincs is élet ott.
Pedig a nótás fonó-esték,
S azok a meghitt, víg torok!...
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

Mily békén jár el ott az élet,
S ha már mindennek vége lett:
Milyen nyugodtan szenderülnek
Halálba ott az emberek!
Hűlt ajkunk a rég várt, édes
Pihenés vágya mosolyog.
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

Oh, nem fél nálunk senki attól,
Órök ágyát hogy megvetik:
Sötét a síri éj nekünk itt,
De nem sötét ám ott nekik,
Mert az erős hit szent világá
Még sirjokban is ott lobog.
Jaj, beh sovárog vissza lelkem,
Ha a falumra gondolok!

Jakab Ödön.

A GÁZLÁMPÁK ALATT...

Dermesztő, téli est van. Csikorog
A hó s én hallgatom csendes jáját,
A mint a kegyetlen ember-sarok
Ráfesti piszkos, fekete sarát.

A gázláng sárga fényét veti lá,
Pislog, mint a halotti gyertyaláng,
Mintha e holt fehérség bántaná,
A melyet beszennyezett a világ.

Egy szőke ifjú meg egy szőke lány
Suttog lázas, szerelmes szavakat...
Virág nyílik a tél hideg haván
S tavasz csillog a gázlámpák alatt.

Fodor Viktor

A LEENDŐ ÖZVEGY.

Elbeszélés.

Irta Zsoldos László.

A mióta a fumei czápa a tengeri kigyó s az ugorkaevad egyéb szenzációit divatjukat mutatták, mert az egyre fejlettebb értelmi fokra hágó olvasóközönség a czápa- vagy kigyóbőr alatt észrevette bennük a «kacsát», az élénk képzetű külföldi sajtó fordított egyet a köpönyegén és nyaratszaka már magasabb régiókba, nevezetesen az orvostudomány meg a vegyészeti körébe vágó csodadolgokkal táplálgatja az újságolvasó emberek fantáziáját és hiszékenységét.

Ilyen nyári csodabogár volt minden valószínűség szerint a római lapoknak az a szenzációs híre is, hogy egy autoididakta olasz tudós olyan szernek jött a nyomára, a melyet az emberi testbe befecskendezve, ki lehet irtani vele az ember szervezetéből a betegségeket okozó bacillusokat s üdév, és fiatallá lehet varázsolni vele a testet.

Ebéd után, kis eszébe kakaómat szűrősejtem olvastam ezt a világraszóló híradást és a regényesre való hajlandóságomnál fogva mi sem természetesebb, mint hogy magam is elandolgtam ezen a képtelenül szép témán. Tekintetem rátapadt az én Gittám rózsaszírom-arczára, a melyről úgy tükröződött felém a leányos fiataltság, mint a tavaszi verőfény, és sovárogva gondoltam el, hogy milyen magasztos is lenne, ha erről az arczról sohasem tűnnék el a tavaszi verőfény; vagyis, ha az olasz vegyész fölfedezése nem nyári «kacsá» volna.

Ettől a gondolattól gyönyörűtassan hunytam be a szemem és, mintha harsány kiáltást hallottam volna, szinte elemi erővel tört ki belőlem — nem hangos szóval, csak némán, csupán az arczomon, szememen, minden izemen keresztül az örök ifjúság gondolata. Fiatalnak lenni és azután meghalni!

Nem — a mint ez az emberiség zömével történik — törődött, betegem, erőimk lehangyatlásával térni vissza az anyaföldre; hanem duzzadó izommal, testi és lelki fiatalságunk delén szakítani félbe az életet. Nem öregeségünk, szenvedéseink határvonójánál, a mikor a hátramardottak ajkáról már a szájalom és megkönynyebülés sóhaja kisér:

— Szegény, csakhogy megszabadult a szenvedéseitől!

Hanem életünk, boldogságunk, sikereink virágjában hagyni eszerben az életet, hogy szájalom helyett fekete gyász, megkönynyebülés helyett bámulat és tompa irigység kövesse utolsó utunkat a temetőbe, a szív igaz melegségével siratva:

— Beh kár, hogy ilyen fiatalon elköltöztél!
Ez — merengtem el, lassan lecsukva szemem-pilláját — ez az eszményi élet és ez az eszményi halál! S ha valaki egyszer ezt az eszményi fiataliságot tudná az élethatár végeig meghosszabbítani bennünk, akkor az a valaki — emberi szempontból — bizonyára a világ második megteremtője lenne.

Most egyszerre különös hang ütötte meg a fületem.

— Hiszed-e, kedves úr, — szólott hozzám ez a hang halkán, mint a lány fuvalat — hiszed-e, hogy ha valaki egyszer csakugyan megörizné számotokra a testi fiataliságot, ez a meghosszabbított ifjúság valóban a ti boldogságtok lenne?
És meg sem várva, hogy furcsa kérdésére minő választ mondok neki, lassú, behizelgő szóval, a mely most a csermeki csobogásához hasonlított, a delutáni csöndben, tovább fűzte beszédjét.

— Élt egyszer — az Úr ezerkilenczszázhuszadik esztendejében — valahol a felvidéken egy gazdag magyar úr, névszerint Kalándy Berezi. Abban az évben, a melynek számát most mondtam, hatvanhárom esztendő volt az öreg, de azért úgy érezte, hogy csupán a teste vényült meg, a lelke meg a szíve azonban még mindig fiatal. Tizenöt hónappal azelőtt temette el a harmadik feleségét (áldott jó asszony volt a megboldogult) s Kalándy alig vetkőzött ki gyászruhájából, máris szemet vetett — Uram bocsá! — a negyedikre.

Igaz, hogy Sugaras Esztinél nem akadt szebb leány az egész megyében, hanem azért mégis csak furcsa dolog volt, hogy épen egy hatvanhárom éves gavallér udvaroljon neki. Az is igaz, hogy Kalándy gazdag ember lévén, a kapzsi leány, meg a leány kapzsi családja nem idegenkedett a szokatlan frigytól. Viszont azonban az sem tagadható el, hogy magának Kalándynak a rokonai meg barátai mindent elkövettek, hogy ezt a rendellenes házasságot megakadályozzák.

— Vén bolond! — vágta a szemébe neki nyíltan Zika Dániel, a birtokos szomszédja, a ki már maga is hétszer tiz évet hagyott a háta mögött az életben. — Hát nem akard belátni, hogy az a leány pusztán csak a pénzért megy feleségül hozzád? Hát nincs benned semmi kegyelet legalább az utolsó feleséged iránt, a ki mindig olyan hű s odaadó gondozó, ápoló, vigasztaló, vidító volt neked? Hát azt hiszed, nem nevet ki az egész világ, és a hátd mögött nem fognak újjal motogatni rád, hogy vénségedre csörgőspikát nyomass a fejedbe, és bukfenczeket hányss egy csitri leány kedvéért? Nem félsz az ismerőseid gúnyos mosolyától, vagy nem ijedsz meg a hatalmas szarvakért, a melyekkel ez a kaczer kisasszony mulhatatlanul földiszít, ha egyszer a feleségeddé leszel? Te a fejt akarod bekötöni, ő pedig máris bekötötte a szemedet, hogy mindent nem akarod észrevenni, te öreg tékozló!

Igy pirongatta nem épen udvarias hangon a szerelmes Kalándy a másik öreg; de Berezi-nem használt az okos beszéd, és ezerkilenczszázhuszadik esztendőjének reggelén nagy czérezóval oltárhoz vette a szép, üde, fiatal Sugaras Esztit. A kis megyeszékhelyen régóta nem volt akkora keletjük a vén kecskére faragott lomtári élcekeknek, és ezek az élcek hosszú idő óta nem illettek rá úgy senkire, mint épen a fehérhajú «fiatal» férjre.

Mert, a mit az öreg Zika Dániel megjósolt, hamarosan bekövetkezett. A szarvakról nem beszéltek semmit, mert Isten mentsem engemet attól, hogy egy olyan előkelő menyecskét, mint Kalándy Bereziné, itt palam és publice hirbe keverjek. Ellenben azt minden lelkifurdalás nélkül elmondhatom, hogy a fiatal asszony maga a mézes hetekben alaposan kimutatta a foga fehérjét (mivelhogy szép fehér foga is volt) és ugyancsak kiméletlenül bánt a hitestársával.

— Vén bolond — mondotta ő is, akár csak Zika Dániel (csakhogy emez a házasság előtt,

Esztit pedig csupán a törvényes kötés után, a mikor már biztonságban érezte magát a jó módban, használta ezt a diszitó jelzőt) — vén bolond, hát azt hiszed te, hogy engem olyan boldoggá tesznek a czupogós csokjaid? Hát egy fiatal asszonynak ez elég? Mi? Aztán sem nászutazás, sem vendégség, semmi? Vagy talán az a rongyos karperecz, a mit vetél, mindent pótol? Istenem, ha meggondolom, hogy micsoda remek fülbevalók vannak a világon! És hogy Párisban micsoda pompás toalettek...

Nem folytathatta szegény, mert hangját elfullasztotta a zokogás, a melytől csak percek múlva jutott újra szóhoz:

— Borzasztó, hogy milyen rab vagyok itten, és hogy úgy kell öltözködnöm, akár az ispánunknak a felesége!

Szó, a mi szó, meg kell vallani, hogy a menyecskének némi tekintetben igazsága volt, mert Kalándy Berezi annyira megbódult a nagy szerelemtől, hogy egészen megfeledkezett azokról az apróknak nevezett, hanem alapszámban véve meglehetősen drága figyelmességekről, a melyekkel éltebb férfiak feledtetni szokták fiatal feleségükkel a — kort. Azt hitte a szása eszé, hogy ha ő neki nem kell más, csak az asszony, hát Esztinek nincs semmi egyéb vágya, csupán ő.

Hanem a menyecske, mint mondtam, kurtán-furcsán kiábrándította ebből a balhiedelméből. És ettől fogva szegény Kalándynak (ám-bátor úgy kellett neki, mert vett fiatal feleséget!) pokollá változtak a mézeshelei. Hogy milyen ez a pokol, úgy vélem, nem szükséges magyaráznom. Sok derék, magyar papucs ismeri azt a maga személyes tapasztalatjából!

Berezi most már tücsköt-bogarat, fűt-fát összevásárolt volna a feleségének, csak hogy békesség legyen és valamelyes szeretetet tapasztaljon a részéről: de bizony a csókok csak nem akartak édesebbeké válni. Némely nő olyan, hogy ha pénzért meg férjhez valakihez, hát a kényelem és fényűzés fejében, a melyben részesül, legalább megbecsüli az urát; Eszti asszony azonban abból a fából faragódott, a melyik nem hajlik az ilyen méltányosságra. Ő áldozatnak tekintette magát, és kegynek találta azt, ha ettől a vén majomtól — a hogy magában nevezte — egyáltalában elfogad valamit. Mert ilyen derék asszonyságok is szép számban vannak.

Ekkor Kalándy Berezinél abban a sivár boldogtalanságában váratlanul föcsillant egy reménysugár. A sugár Itália kék ege felől tűzött reá, a hol — mint akkor az egész világ sajtóját bejárta — egy tudós férfiú ez időtájt tökéletesítette ama csodatevő szert, a melynek befecskendezésével az öreg vagy beteg testet újra ifjúvá s egészségessé lehet varázsolni.

Kalándynak kiesett a kezéből az újság, a mikor ezt a hírt elolvasta. Egész testében reszketett az izgalomtól.

— Fiatalnak lenni — dadogta szinte magánkívül — fiatalnak... hogy ne vágassa többé Eszti a szemem közé:

— No, te vén bolond, már megint csókolódzol? No, te vén számár, hát még mindig nem jött meg az eszed?

— Eszti, — kiáltott örömmel a feleségére — holnap elutazunk!

Az asszony szemén átvillant a gyönyörűség. — No, te vén bolond, — mondta ezúttal bizonyos gyöngédséggel — hát megjött végre az eszed? Csakhogy rászántad egyszer magad, hogy ebből a nyomorult fészekből elvidd kicsit világot látni a feleségedet!

— Aztán hova utazunk? — kérdezte megint. — Ugy-e, ugy-e, Olaszországba? Ugy-e, odamegyünk Berezikém?

— És, csodák csodája, megzírógatta az ura arcát.

Kalándy majd elolvadt a szokatlan gyönyörűségtől:

— Olaszországba megyünk, Esztikém; hát persze, hogy Olaszországba.

De hogy hova Olaszországba és micsoda czézből, azt nem árulta el. Aképen főzte ki magában, hogy erről nem szól semmit, és majd úgy lepi meg vele a feleségét, a mikor egyszer csak frissen és fiatalon topann elébe.

— No, Eszti, hova lett a vén bolond? Hát a vén számár hol van?

Szegény a szigorú papucskormány alatt annyira megtört, hogy már egészen természet-

nek vélte ezeket a titulusokat. És valósággal diadalmamort érzett a fejében, ha a csodatevő olasz tudósra gondolt, a kinek szeretői majd — hipp-hopp — egyszerre meghatalodik.

Kalándy tehát nem fecséget el a titkából az asszonynak semmit, hanem csak gyorsan esomagoltatott, hogy minél hamarabb induljanak az olasz tudóshoz.

A terv, ki tudja, talán pompásan sikerült is volna, ha dében, ebéd után Eszti véletlenül a kezébe nem veszi az újságot és abban meg nem látja a szenzációs hírt. Hanem meglátta és miután figyelmesen végig olvasta, gyanakvó szemmel sandított fel az urára:

— Te Berezi, — kérdezte nagyon komolyan — nem chez a tudóshoz akarsz te Olaszországba utazni?

Az öreg, mint a gyerek, a kit csinylevésen értek, fülig elvörösödött.

— Hova... nem... de... de igen, Esztikém, — vallotta be ötleve-hatolva, s aggodalmas arccal nézett a feleségére, hogy mit fog most felelni.

Az asszony azonban nem felelt mindjárt. Hanem válasz helyett ezzel a kérdéssel fordult az urához:

— Aztán te, ingyen osztogatja az a tudós a szerét?

Kalándyban elhűlt a vér. — Szent Atyám, — villant át a fején — erre még nem is gondoltam!

— Mit gondolsz, ingyen? — ismételte meg Eszti csipős nyomatékka a kérdést. — Ingyen?

Berezi zavartan hebegett valamit: — Ingyen? Alig hinném. Alkalmasint borosan meg kell fizetni a fiataliságnak az árát. No, de...

Azt akarta mondani (mert időközben egészen nekibátorodott) hogy:

— No, de megéri a pénzt ez a dolog! — csakhogy nem fejezhetette be a mondatot. Nem pedig abból az egyszerű okból, mert Eszti belevágott a szavába; lecsapta az újságot az asztalra, és mint a kinek eltérre is a várható özvegyi öröksége forog koczkán, dühösen szíszeggett:

— Akkor nem megyünk sehova! Az az olasz talán még egy pár ezret is elkérne! Ilyen ostobaságokra pedig nem dobjuk ki a pénzt!

S kihívóan a székét maga alól, fölugrott az asztaltól.

Az öreg Kalándy pedig — fejezte be különös elbeszélését a titokzatos hang — ott maradt ülő helyén mereven, mint a sóbálvány, szó nem jött ki a torkán, csupán az ajka mozgott némán, mintha valami rémest, valami lesújtót gondolt volna magában.

Bizonyosan azt gondolta, a mit most én is gondolok, kedves úr, hogy tudniillik, mit érne a megifjodás, ha az embernek leendő özvegye sajnálja érte a pénzt?

Kinyitottam a szememet.

— Jól szunyókáltál, — hajolt hozzám Gitta s szeliden megzírógatta a kezemet.

Én pedig, még mindig az öreg Kalándy esetén tűnődve, azt gondoltam, hogy mennyivel édesebb dolog egy jó feleség oldalán megregegni, mint egy rossz mellett visszakivánni a fiataliságot.

A GULÁK ORSZÁGÁBÓL.

«Mon pays n'est plus en Afrique; nous faisons partie de l'Europe»* ezek voltak Ismail pasának, a híres egyiptomi reform-khedivének szavai, midőn a szuezi csatornát megnyitották a világforgalom számára. És tényleg az öreg úr összes törekvései arra irányultak, hogy különösen fővárosából, a «Sivatag királynőjéből» teljesen európai stílusú várost csináljon. Szerencsére, ez csak részben sikerült neki, és épen ennek következménye, hogy ma Kairó egyike a világ legérdekesebb pontjainak, hol a legmagasabb európai civilizáció az abszolút barbarizmussal találkozik. Az ő róla elnevezett városrészt, Ismailia, a maga egyenes, széles utcáival gyönyörű palotáival, villaszerű épületeivel, fényes üzleteivel, az óriási és mesés berendezésű hotelekkel — bárhol megállni helyét Európában is. De, — mint mondom, sz-

* Magyarul: «Az én országom nincs többé Afrikában; mi Európának vagyunk része.

rencsere, — megmaradt teljesen az arab városrész is, zezugos kutyszorítóival, zsák-utcaival, bizarr házaival, megszámlálhatatlan mosóival, s a maga lüktető, pezsgő utcai életével.

Legérdekesebb, — mint mindenütt a Keleten, az utca képe.

A keleti ember majd az egész napot az utcán tölti. Vendéglők, kávéházak, arab borbélyok, pénzváltók, és ki tudná megmondani, hogy még mi, mind, mind az utcán vannak, a kereskedelem ott bonyolul le, a komoly képi irástudó a fal tövében meghúzódva íróasztal-kája mögött, ott gyártja a leveleket a tudatlanabb «habibi»-je számára, melylyel utóbbi adja az anyagot, s melyet ő olyan poétikus formába önt, hogy megrendelje rá sem ismer többé saját gondolataira. Másutt két-három legényt látunk guggolni. Egyik a «gahvadzi» (kávés) ki épen nagy szakértelemmel tölti ki a forró nedűt a kis csészébe, a másik egyedül szívja vízi pipáját, a harmadik meg türelmetlenül várja kávéjának elkészültét. És így

rasszon ülnek, előttük az utca járdáján indiai jósok, arab kigyóbüvölők, néger varázslónők, bűvészek és az «antika» árusok szárai csapnak éktelen zsvajt, valamennyiük törekvése «baksis» elnyerésére irányulván.

Kairó minden télen az egész világ találkozó helye. Egyiptomot enyhe klímája és régészeti érdekességei roppant vonzóvá teszik s évenként valóságos népvándorlás van a gúlák országába. Naponként érkeznek nagy postagözösök a világ minden részéből, tele turistákkal, megrakva nehéz pénzzel és szép összegekről szóló hitellevelekkel. A hotel-élet, a kirándulások, arab különlegességek, melyek közül különösen a faragások gyönyörűek s művészi kivitelűek, a sok baksis, roppant összegeket emésztnek fel, de hát meg is kapnak érte mindent, a mit szem és száj kívánhat.

A khediviális színházban olasz opera, francia drámai társulat, a nagy hotelekben minden héten bálok, a Nilus szigetén, a «ghezi-reh»-n lóversenyek, sétakocsizás, a sport minden ága, a khedívei palotából átalakított párat-

egymással. A keskeny gátakon megrakott tevék, bivalyok járnak, egykedvűen cipelve terhüket, közben néha sajtyszerű bögésüket hallatva. Másutt ismét néhány kunyhót látunk összeütve, egyikükben az élelmes kereskedő kínálja árú-cikkeit, számara pedig szabadon legelész a sátor előtt.

Végre kiérünk a piramisokhoz. Felballagunk, — vagy kuriózum kedvéért teveháton megyünk fel a nagy Cheopshoz, — és... családást érzünk. En legalább a turisták 90%-jét, ha megkérdeztem, mi volt az első benyomása a piramisokról, azt a választ nyertem, hogy «szép, szép, de én azt hittem, hogy sokkal nagyobb». S bevallom, magam is úgy voltam vele. De ha egészen alája megyünk s látjuk az óriási köveket, melyek embermagasságuk s a gula borzasztó tömegét, vagy ha még fel is mászunk rá, — úgy hamar megváltoztatjuk első véleményünket. Magánosan felmászni a Cheops piramisra majdnem lehetetlen. De nem is szabad. Két izmos beduint kapunk, kik leleskötő szavaikkal életet öntve a fáradt turista-

GAHVADZSI.

ÚT A PIRAMISOKHOZ.

A GULÁK ORSZÁGÁBÓL.

elguggolnak néha órák hosszat. A kikiáltók, utcai árusok, bántó éneklő hangon kínálják portékáikat megvételre, erősen dicsérve árúik szépségét, jóságát. Közben, ha nem vigyázunk, megtermett «sajal» (teherhordó) lők bennünket oldalba, szegény ember, a hátán borzasztó terheket cipelve. Nem egyszer láttam, hogy egyetlen teherhordó a hátán egész szépen elvitt egy rendes nagyságú piano-zongorát. Az utcai konyháknak arab gyomrok számára készült «delicatesse»-ei emelítők, fojtó szaggal töltik meg a levegőt, az olajban sült nilusi hal orrfacsaró büzt áraszt magából. — röviden: európai ember boldog, ha az arab negyedikből kijut, és az európai város széles utcáin ismét tiszta levegőt szívhat. Az élet itt sem kevésbé élénk. Az európai és arab magánfogatok vágatva rohognak keresztül-kasul az utcákon, utóbbiak előtt az eredeti kosztümbe bújtatott fullajtárok (arabul: «szaisz») szaladnak és egészségeset húznak az igazhívó hátára, ha az hamarosan ki nem tér előlük. A nagy hotelek előtt a legélénkebb az élet. Valóságos emberáradat mozog ott fel s alá minden nap dél felé. Az idegenek kényelmes kertj székében a ter-

* Barát, — roppant gyakorta használva.

lan fényű Ghezireh Palace Hotel gyönyörű parkjával, még a legtúlzottabb európai igényeket is kielégíthetik. Persze hogy ez mind pénzbe, sok pénzbe kerül.

Természetesen a fő vonzóereje Kairónak a világ csodáinak, a piramisoknak ottléte és a múzeumban tömegesen felhalmozott régiségek. Hogy mennyire a középpontját teszik a piramisok a látóvalóknak, megértjük, ha elmondom, hogy minden turista első útjának, első látogatásának céljául azokat tűzi ki. A gúlák a Nilus nyugati partján, a lybiai sivatag szélén állnak, méltóságos, vihartépte formájukkal háromszögletűek, melyek a Nilus felől a Nilus felé terjednek. Ma Kairóból hosszú, jól épített, egyenes út vezet a piramisokhoz, mindkét oldalról árnyas fákkal szegélyezve és a villamos vasút rövid 40 perc alatt kiröppit bennünket a Cheops piramis tövébe. Után odafelé már lassanként előbukkanik óriási tömegük, de a lépcsőfokok egyáltalán nem látszanak. Útunk alatt a hamisítatlan arab falusi életben gyönyörködhetünk. November végétől körülbelül februárig a kivezető út mindkét oldala el van öntve, a lankásokon épült arab falvak lakosága vitorlásokon, vagy dereglyéken érintkezik

izmaiba, aránylag rövid idő alatt tolják-vonszolják fel a csúcsra. Innen néztek körül Napoleon, mikor Egyiptomot is igája alá hajtotta, innen bámul le évről-évre Isten tudja hány kíváncsi, az előtte elterülő fenséges panorámától szólanul, lebilincselve, majdnem áhítattal. Hej, sok verejték hullott a szegény agyonkínzott rab-szolgákról, sok könny ömlött a véresre sirt szemekből, míg megépült ez a büszke világ-csoda! S még ma is daczol az idő vasfogával, mely megtépte, vastag köpenyétől. — melylyel be volt vonva s melynek maradványai a második piramis csúcsán még ma is láthatók, — megfosztotta, de egészét megbolygatni még se tudta. Mint minden piramisnak, úgy a nagy Cheopsnak is északfelől van a bejárata, mely szűk folyosókon keresztül a sirkamrába vezet. Ott óriási szarkofág áll, fedél nélkül. Hangsúlyozom, hogy fedél nélkül, a mi annyiból fontos, mert napjainkban vitára ad alkalmat. Ugyanis a többi piramisok sirkamrájában a szarkofágnak mindenütt megvan a fedele és itt az oda vezető folyosók szűk volta miatt lehetetlen lévén, hogy azt esetleg azon keresztül kivitték volna, fel kell tételeznünk, hogy olyan nem is volt. Ha most megismerjük azt a gondot, melyet az ősi egyiptomiak halottaik elte-

BEDUIN FÉRFI.

metésére, a sír tökéletes elzárására fordítottak, akkor önkéntelenül is az jut eszünkbe, hogy hátha az nem is volt szarkofág és sohse is rejtett mumiát magában. Van néhány német író, kik azt állítják, hogy a Cheops piramis méreteivel magában egyesíti az összes geometriai s csillagászatilag fontos számokat, melyeket ők már akkor tudtak s a mi mi nagyra tartott civilizációinkkal csak legújabb időben voltunk képesek kiszűni. Így többek között: a piramis tömegének súlya egyenlő a föld súlyának egy a tizedes rendszeren alapuló hányadával, a bejárat folyosójának főtengelye meghosszabbítva a sarkesillag pontos helyét adja, a szarkofágnak vélt kivált gránitdarab sem más, mint az ősmérték, — mint a hogy köb-tartalma tényleg egyenlő is az angol «quarter» (negyedrés) négyzeseivel. Sokat lehetne erről beszélni, mint a hogy már sok tinta el is folyt a pro és contra állítások bizonyítására. Én nem értek hozzá, — épen csak meg akartam pendíteni ezt a témát is, mint a külföldön általánosan ismert.

Az időjárás télen át nagyszerű. A levegő enyhe, az ég azurkék, a pálmák büszkén hajtogatják felüket, a lanyha szellő fuvallata alatt. Elérkezik az est. Napnyugat felől a nap gyorsan közeledik a látóhatár széle felé; mikor a piramisok mögé bukik, sárgára, majd ibolyaszínűre festi az egész eget, melyen az óriási gúlák nagy árnyakként tűnnek fel; majd véres fől bukik le a horizont mögé s mintha vére folyna, bíborvörös fény árad szét mindenfelé. Utána egyszerre sötét lesz. Az alkonyat teljesen hiányzik. És ekkor egyszerre több mint 300 minaretről hallatszik az «imám» monoton danája, hangosan hirdetőn, hogy «Lá iláhe illa Allah, Mohammed el rez ul ullah». (Nincsenek istenek, csak Allah s Mohammed az ő prófétája.) Erdős Kálmán.

A SZERELEM TUJDOMÁNYA.

Egész Európa hahotázott nemrég egy amerikai tudós, a ki igazi tengerentúli naivitással leült s megírta a szerelem tudományát.

GÁT PÁLMAFÁKKAL KAIRÓ KÖZELÉBÉN.

MAGÁNFOGAT «SZAISZ»-OKKAL.

KAIRÓI TÁNCZOSNŐ.

A GULÁK ORSZÁGÁBÓL.

Nem messze a Cheopstól, mélyen, majdnem a homokba temetve találjuk a Sphinx-et, rejtélyes, méltóságos alakjával. A francziák leütötték az orrát és most meglehetősen szomorú ábrázata van. Mellette a föld alatt 68 egyiptomi templom, körös-körül kisebb piramisok s a sírok megszámlálhatatlan mennyisége. Az asztások itt még mindig folynak s napról-napra új meg új régiségek látnak napvilágot.

Régészeti szempontból nagyon érdekes a szakkarai halott-mező, hol a lépcső-piramisok, az Apis-sírok, több egyiptomi földalatti templom, a Ramzesz kolosszus, az ősi Memfis romjai található. A kairói múzeum pedig a legpáratlanabb gyűjtemény, hol százai láthatjuk a híres király-múmiákat, a házi szereket, bálványokat, papiruszokat, melynek 68 egyiptomi ékszer-gyűjteménye megbecsülhetetlen.

Kairó népessége nagyon érdekes. A keleti populáció épen olyan vegyes, mint a nyugati, s azt hiszem, minden egyes nemzet képviselve van itt. A lakosság zömét az arabok teszik, de nagy számmal vannak: koptok, arabzsídok, beduinok, szudániak, nubiaiak, bereberek, indiaiak, törökök, szyriaiak, algíriak — és az Isten tudja megmondani hányféle náció. A legszebb faj a beduin. Az európaiak közül legtöbbször a görögök és olaszok vannak.

És pedig nem holmi Stendhal-féle szerelmi lélektant, se Schopenhauer-féle nemi metafizikát, egyszerűval semmi szellemeskedő vagy nagyképi okoskodást az emberi érzések eme leghatalmasabbikának természetétől; nem, a szerző úgy lépett a szerelem tüneménye elé, mint a hogy a tudós egy közetet vagy állatfajt vesz szemügyre. Azokat a tüneteket, azokat a cselekvési módokat és vélekedéseket gyűjtötte össze, melyeket a szerelemnek nevezett állapotban az emberen tapasztalni lehet. Semmi mást. Közölte, hogy a szerelmes férfi mily fontosnak tartja a nő hajának szépségét, szemének, keblének, kezének alakját s viszont a nő milyen állást foglal el a férfi testi sajátosságai iránt. Egy bizonyos számú nő és férfi szerelmes nyilatkozataiból megállapította azt is, hogy hány esetben volt szó a fejről, az orról, a szájról, a lábról s a test többi részéről. Ebből aztán le lehetett vezetni azt, hogy az egyes testrészek különböző formáinak milyen szerepe van a szerelem terén.

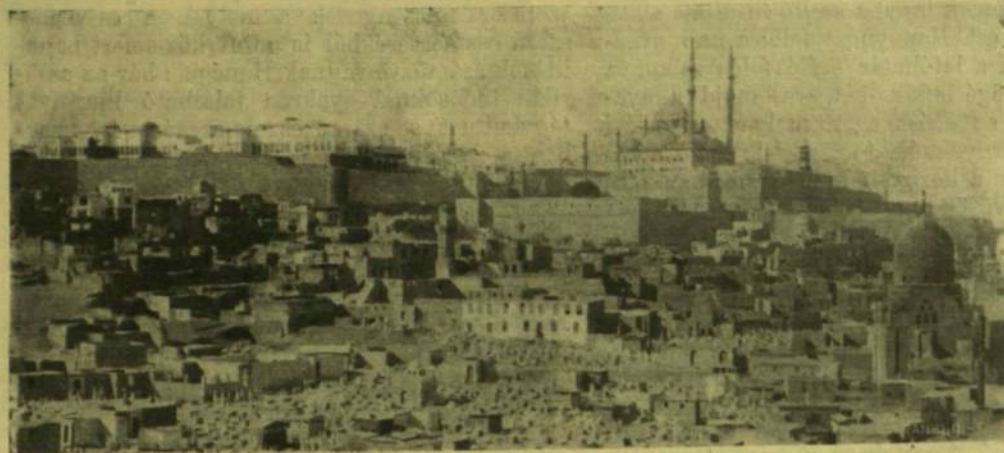
Az európai gúnyhahota azt a naivitást illette, melylyel egy amerikai tudós egyszerre felfedezi azt az évezredes bölcseséget, hogy a legény szívet különösen megfogja a nő haja s a leány viszont jobb szereti a daliás terméttű férfit, mint a kicsi, véznát. S ezek valóban oly

tények, a melyek az emberiség évezredes ismeret-kincséhez tartoznak, melyek a népdalokban ezerszer fölesengenek s melyek a csevegés-szerű eszmecserekből is mint közismert banalitások számúvá vannak. S mégis: bár az amerikai tudósoknál gyakran található kiesinyes ténykultusz s száraz eszme-szegénység ezekben a kísérletekben is tapasztalható, végbenyomásuk mégis az, hogy a szerelemnek egy ilyen nyugodt, józan, tudományos vizsgálása nem hogy komikusan fölösleges volna, hanem ellenkezőleg oly törekvés, melynek érvényesülése nagyban hozzá fog járulni a különösen Európában romboló nemi nyomorúság megszüntetéséhez.

A mi mai viszonyunk a szerelemhez, különösen a középeurópai tipikus kultur-emberé, egy misztikus, regényes, metafizikai, egyszóval: vallásos viszony. Az emberi idegrendszernek ez a legnagyobb izgalma az átlagembereknek mindenhá úgy tűnt fel, mint valami titokzatos, csodaszzerű, csodákat tenni tudó s törvényeket nem ismerő isteni hatalom. Az az enyhe té-

bolszerű állapot, melybe a szerelmes ember kerül, természetzerűleg csökkentette az itélőképességét s bár a nemszerelmes szívesen gúnyolódik a szerelmes túlzott viselkedésén, az a tény, hogy mindenkit fenyeget ez az állapot, melyben aztán józan vélekedését megzafolja, az egész emberiségnek egy józan, nyugodt állás-foglalását ezzel az érzellemmel szemben nem engedte kialakulni. A szépirodalom pedig, mely óriási emberregegek számára ma még az egyetlen építési és ismeretszerzési forrás, főtémáját, a szerelmet annyira összevissza boncolta, eltorzította, kipiperázta, kikémlelte s főleg annyira átszellemesítette, hogy nem esoda, ha vele szemben az emberiség bizonyos vallásos áhitatot vagy félelmet, vagy zavart érez.

Ez a ma még nálunk uralkodó állapot tehát a szerelemhez való viszonyunk mintegy vallási, vagy legalább is misztikus korszaka. Tudva, hogy minden miszticizmus az öntudatnak egy alsórendű, hátramaradt állapota, csak örülni lehet azon, ha a szerelmi miszticizmus-mussal szemben jelentkező kezd egy szerelmi világlátás, a nemi élet élettani és lélektani tüneteinek nyugodt, titokzatosság-mentes megvizsgálására való törekvés. Azaz: a szerelem vallása után urrá kezd lenni az emberiségben a szerelem tudománya.

A KAIRÓI CZITADELLA A MOHAMED ALI MECSETTEL.

A CHEOPS-PIRAMIS, A SZIFINKS ÉS A FÖLDALATTI TEMPLOM.

A GÜLÁK ORSZÁGÁBÓL.

Persze az új urnak ez a birtokfoglalása csak nagyon lassan történhetik meg. S mint minden új fejlődési jelenség, csak a régiek fölé rakodva, de ezeket egy-kettőre még ki nem irtva tartatja bevonulását ez is. A miként a természet-tudományos világszemlélet is csak felülről, az elite-embereken kezdve szűrődik lassan mélyebb rétegekbe, azonképen a szerelmi felvilágosultság is csak a kultúra ormán álló emberekből kiindulva hódíthatja meg az alsóbb fejlődési fokon levők nagy tömegeit. Nagyon valószínű, hogy még abban az időben, melybe Európa és Amerika-szerte minden u. n. művelt ember az emberi együttérzés és a dogmanélküli természet-tudományos gondolkodás vallását fogja vallani, lesznek alsóbbrendű rétegek a melyek hálványokon, faragott képeken, dőre mitológiákon és legendákon fognak csüngeni. Nem hiszem tehát én se azt, hogy a szerelem tudományos vizsgálása meg fogja szüntetni a szerelem romantikáját, miszticizmusát, sőt babonáit is. Kétségtelen azonban, hogy a jövőben a kultur-ember egy jellemző tünete lesz a szerelemmel szemben való felvilágosodott, nyugodt, tudományos állásfoglalás.

Ehhez azonban szükséges lesz egész oktatásunk, gyermeknevelésünk, családi életünk átalakulása. S a mi mindennek alapja: gazdasági viszonyaink gyökeres újjászűlése. Mert a mi szerelmi életünk annyira össze van szövődve a társadalom egész gazdasági és szellemi életével, hogy a szerelem tudományának, a helyes nemi életnek még oly tökéletes rendszere se volna arra képes, hogy egy-kettőre ennek az érzésnek romantikusaitól a szerelem bölcsesévé emelkedjünk. Mindenesetre azonban az a halatlan szerelmi nyomorúság, mely méltó párja a gyomor világ-nyomorúságának, minden emberiség-barátot arra nógat, hogy egy oly átalakulás felé törjön, mely az emberiség eme nagy gyönyörforrását megtisztítja a most benne kavargó, keserítő és mérges anyagoktól. Ez az átalakulás pedig oly arányban fog létrejönni, a mily mértékben a szerelem vallási romantikája helyet ad a szerelem tudományos, józan átértésének. Az amerikai törekvés tehát nem a hatót, hanem figyelmet, megszívlelést és továbbfejlesztést érdemel.

Sz. Z.

KIÁRENDÁLT URAK.

REGÉNY.

(Folytatás.)

IRTA RÁKOSI VIKTOR.

IV.

Így került a Szentléleki-familia kontraktusos földesúrnak . . .

— Lucskra! — véli a nyájas olvasó. — Nagy tévedés. Az eszmét Lucskon keltették ki, de Szentpálon hajtották először végre. Csak a pap szítja egy kicsit a fogát, mikor megtudta, hogy a község hozatni akar valakit okos embernek. Ezt az állást hivatalból a papnak kéne betölteni. De a hivatalos embereknek nem nagy fáradságukba került meggyőzni a papot

arról, hogy egy ekkora község két okos embert is megbír és a papnak a lelkiek gondozása nem engedi meg, hogy teljesen a falu világi dolgainak szentelje magát. A skrupulózus Rajkovics és cirkumspektus társai még javában keresgették az alkalmas embert, mikor Kelemen uram, a kire magára rábízták az ügyet, már meg is találta Szentpál község pátrónusát.

Mikor a hivatalos körök beleegyezése meg volt és Kelemen uram a meghatalmazást, hogy urat keressen, megkapta: azt is tudta már, merre fordítsa a szekerét. Volt a harmadik vármegyében egy Ér-Jarpa nevezetű kis mezőváros, mely híres volt az úri familiáiról. Akadt olyan megyei székváros, melyben nem lakott annyi nemesi család, mint Ér-Jarpán. A város felét még fal vette körül, a fal másik felét felhasználták az építkezésekre. Volt egy kis rombadőlt kapuja és őrtornya is, a mely nagyban hozzájárult a város történeti jellegének emeléséhez. A kis város tele volt nagy terjedelmű kuriákkal, de az udvarok meglehetősen puszták, az istállók nagyrészt üresek voltak. Egy pár parádés ló akadt még itt-ott, de igazán ló és ökör nem igen. A kocsiszin alatt egy-egy úri hintó szomorkodott, eke meg szekér alig volt látható. Némelyik olyan nagy házban lakott, hogy felét nem tudta bukkal betölteni. Az Isten tudja, miből éltek ezek a familiák, a kik itt úgy össze voltak zsúfolva, mintha valami tatárjárás elől menekültek volna ide hirtelen. Lehet, hogy egy-mást segítettek ki. A kinek az Isten a holnapjáról is gondoskodott, az a mai napját megosztotta olyan felebarátjával, a kinek a mennyei hatalmak már a tegnapióról is elfelejtkeztek. Mondom, így lehetett, de biztosat senki sem tudhatott, mert az ilyesmiről gavalér-kötelesség volt hallgatni. Ebből a városból hozta el Kelemen uram Szentpálra Szentléleki Gáspárt, a ki abban az időben már annyira össze volt gabajodva Ér-Jarpának úgy atyafiságos, mint nem atyafiságos részével, hogy komolyan gondolkozott azon, hogy vagy fölakasztja magát, vagy otthagyja a nemesi fészket. Képzelték, mekkorát bántott, mikor egy napon beállt hozzá egy ismeretlen parasztember s így interpellálja:

— Igaz-e, hogy az úr a legveszekedőbb ember az egész városban?

Szentlélekit ez a vakmerőség annyira meglepte, hogy hamarjában nem is tudott rá válaszolni. Végre megjött a hangja és így szólt:

— Bolond kend, vagy rézseg? Mit akar itt?

— Ne tessék haragudni, tekintetes ur, magja van annak, a mit én kérdek. Csak nem gondolja, hogy azért jöttem ide, ismeretlen em-

ber létemre, hogy gorombáskodjam egy olyan úrral, a ki nekem sohasem vétett?

— Hát csak ki vele gyorsan, mit akar, vagy pedig lóduljon odább.

Kelemen gazda szép tempósan helyet foglalt, mintha valami szörnyű nyájasan marasztalták volna, azután lassan eresztve ki fogai közül a szót, elmondta jövetelének czélját. Lassúsága miatt többször fenyegette őt az veszedelem, hogy Szentléleki torkon ragadja és kilöki, de megvolt az az elégtétele, hogy mikor befejezte a mondkáját, Szentléleki egészen nyájásra változott, annyira, hogy az utolsó üveg diópálinkát sajátkezűleg behozta a kamarából s egy kupiczával megkínálta Kelemen. Miután maga is fölhajtott egy kis papramorgót, így szólt:

— Hogy bukott be kigyelmed ép az én portámra?

— A legveszekedőbb ember után tudakozódtam. Gondoltam magamban, az lehet a leg-többféle hájjal megkenve. Mindenki a tekintetes úrhoz utasított.

Szentléleki meglehetősen savanyú képet vágott Kelemen uram őszinte beszédéhez, de nem haragudott meg érte. Ez a bolond ember, a ki el akarja szerződteni őt egy másik faluba úrnak és semmi egyebnek, mint úrnak, épen kapóra jött neki. Semmiféle érdek nem fűzte őt Ér-Jarpa városához, csak egyetlen egy esetben számíthatott a lakosság támogatására: ha ezt abból a czélből kérte volna, hogy végkép háttérbe fordíthasson a nemes vármegyének. Így számíthatott arra is, hogy hátramaradt vi-tyillója hamar vevőre talál. Titokban örült annak, hogy Kelemen gazdának egy kellemetlen eshetőség nem jutott eszébe: az, hogy ez a csunya veszekedő ember majd a községgel talál veszekedni, a melynek a szolgálatába szegődött. És hogy ez ne is jusson eszébe a szentpáli deputátusnak, még szalonnát és kenyert is rakott elébe és orczáját nyájas mosolyra erőltette. Megjegyzendő, hogy a nyájas mosoly oly szokatlan jelenség volt Szentléleki Gáspár orczáján, hogy az ocsmány ráncokba húzódtott tőle, mintha rosztul esnék neki.

Kelemen gazda nem kérte magát s hozzá-látott a szalonnához. A kínálást visszautasítani ép oly udvariatlanság, mint elmulasztani. Mikor aztán a bicska visszakerült a eszma-szárbá, Kelemen gazda hátrahozta székét s a szeme közé nézett Szentlélekinek, mondván:

— Most pedig alkudjunk meg, tekintetes úr.

Szentléleki még a dohányzacskót is oda-tolta Kelemen elé, ezzel jelezvén, hogy nagyon kedves vendégnek tartja. Mert a pálinka lehet obligát dolog, még a harapnivaló is hozzá obligátnak tekinthető, — de a dohány-

zacskó, az nem obligát, a ki elé azt odatar-tom, azzal én készülok testvéri pipát elszívni. Ez nem annyi, mint mikor a városi úr szivarral kínálja a vendégét, sokkal bensőbb, bizalmasabb dolog ennél. Meg is villant Kelemennek a szeme s kiegyenesítette különben sem nagyon görbe kálvinista derekát. Érezte, hogy megböcsülök, de érezte azt is, hogy a lábáról akarják levenni. Rágyújtottak mind a ketten s szaggatottan, kimért lépésekkel megindult a tanácskozás.

Persze Szentléleki azt remélte, hogy Szentpál községe hajlandó lesz őt visszahelyezni hajdani fénykorába. Kelemen uram pedig azzal kecsgettette magát, hogy ha a mostani nyomorúsághoz hozzáigér valamit, a tekintetes úr szívesen jön. Mert azt első tekintetre látta, hogy itt nagy a nyomorúság... Összedült, üres istálló, giz-gazos udvar, kívül vakolatlan, belül meszeletlen ház, bemohosodott rongyos zsupotó, mind nagy szegénységre vallott.

A felek jó messze állottak föl tehát egymástól, azonban lassan közeledni kezdtek és végre megegyeztek. Elvégre nem nehé meg-egezni egy emberrel, a ki már huzamos idő óta a semmiből élt. Mikor a delet harangozták, Szentlélekinek eszébe jutott az ebéd, a mely nincs, nagyot ütött az asztalra és így szólt:

— Azt mondom kendnek, gazduram, elintéztünk mindent, a mit Jarpán el lehet intézni. S a mi még hátra van, azt már csak Szentpálon lehet elvégezni. Addig nem is folytathatjuk, a míg én ott körül nem nézek. Székérről van itt, ugy-e?

— Azzal. Lent hagytam a vörös Rébéknél.

— Jól van. Kend csak menjen vissza a lovaihoz, ebédeljen meg, én azalatt rendbe-szedem a dolgaimat, úgy hogy estére itt is hagyhatjuk a várost. Akkor aztán fölülünk a kend kocsijára és meg sem állunk Szentpálig.

— Abbizony jó lesz, — vélekedett Kelemen. — De én csak azt mondom a tekintetes úrnak, hogy galambepéjű emberek lakhatnak Ér-Jarpán.

— Miért mondja?

— Mert kérem, a tekintetes úrnak milyen veszekedett híret költötték, aztán imé, milyen könnyen boldogulunk egymással.

— Na tudja, gazduram, sok rossz ember van a világon, aztán az ördög sem mindig olyan eke, mint a melyenre festik.

Délután öt óra felé Szentléleki Gáspár megjelent a vörös Rébéknél, ingóságainak nagy részét magával hozva. Ingóságainak ez a nagy része egy szimpla puskából, egy faladából, két tajtképpiből, egy furkósból és egy lovaglókorbácsból állott. A házat dél óta már eladta s affélő is intézkedett, hogy a butorait utána-szállítsák Szentpálra. Ő már teljesen biztosra vette, hogy ottan megtelepszik. Vagyis hogy annak a falunak a nyakáról őt többé az Isten se veszi le.

— Mehetünk, — szólt szárazon Szentléleki. A deputátus bámúlva nézett rá.

— A tekintetes úr elbucszott már mindenkitől?

— Nincs nekem itt senkim, csak ellenségem. Azoktól pedig nem bucuszom el.

— Így távozik el örökre.

— Remélem, hogy örökre.

Kelemen bántotta egy kicsit a dolog, mintha valami hideg szél csapta volna meg.

— De majd ha a temető mellett elmegyünk, ott csak leszál a tekintetes úr.

— Nekem ott sincs senkim. Engem sem elevenek, sem holtak ehhez a földhöz nem

BEDUIN FALÓ A PIRAMISOKHOZ VEZETŐ ÚT BALFELÉN, A NILUS APADÁSÁKOR.

kötnek. Olyan könnyű szívvel megyek innen, mint egy vándorlólégény, a ki ma reggel érkezett. Ép úgy bántak el velem a kutyák, mint a vándorlólégénnyel szoktak, — tette hozzá nehéző sóhajással s az utca felé fordulva, esontos öklével megfenyegette a várost. Értette belőle Kelemen, hogy miféle kutyákat gondol.

E pillanatban összegubanczolódtott szőrű, el-züllött külsejű, sáros kuvaszkutya jelent meg köztük s nyájas farkcsóválással és alázatos nyöszörgéssel üdvözölte Szentléleki Gáspárt, a ki lehajolt hozzá, megsimogatta és megveregette a fejét, a mire a kutya egész magán-kívül lett örömeiben.

Hazudtam, gazduram. Van nekem itt valakim: ez a kutya. Ezt sajnálnám itt hagyni. Ettől rosztul esnék elválnom. No de nem is válok. Velem jössz, Kasztor, itt hagyjuk ezt a rongyos fészket, hol mind a ketten csak harapásokban részesültünk, a hol bizony sokszor nem ettem volna egy falatot sem, ha te nem loptál volna húst a mészárszékből.

A kutya leült, okos tekintetét a gazdájára szegezte, mintha értené a beszédjét. Talán értette is. A kutyában olyan esodálatos, hü, értelmes és ragaszkodó lélek lakik, hogy tán képes kitalálni az úr gondolatait, ha a beszédjét nem érti is. Szentléleki folytatta:

— Látod, Kasztor, van Isten az égben: segített rajtunk. Valóságos csuda ez, valóságos csuda, — mormogott magában.

Fütyentett egyet, intett s a kutya a szekér hátulsó részébe ugrott. Ők is elhelyezkedtek elől az egyetlen ülésben s elindultak. Esteledni kezdett, de tudták, hogy holdvilág lesz s nyugodtan vágtak neki az utnak. Itt-ott világosodni kezdtek az ablakok s a rendes esti mozgalom uralkodott a faluban. De senki a szekérüket meg nem állította, hogy kezet fogjon az elbujdosóval. Igazán nem volt ebben a városban egy rongy kuczkó, mely üressé vált volna Szentléleki Gáspár távozása folytán. Még csak utána sem nézett senki a tova-kocogó kocsinak.

Az erdőből halk zsongás áradt szét, talán ez volt a távozó után küldött bucsósóhaj. Az erdő nyilván tudta, hogy ez a veszekedő, vad ember őt szereti, s szívesebben tölti idejét a nagy fák, mint az emberek között. Igaz, hogy a fákkal könnyebb barátságban élni,

mint az emberekkel. A fa át nyáron árnyé-kot, télen meleget s nem kér érte se szíves-séget, se borralót. Első és utolsó, tehát legkedvesebb pihenésünk is az ő karjai közt esik: a bölcsőben és a koporsóban. Egy dombtetőről mégis visszánézett Szentléleki, s utolsó pillantást vetett a falura, mely a következő perczben végkép eltűnt szemük elől. Azután megszólalt:

— No ennek is vége. Hanem kigyelmednek még egy vallomással tartozom, Kelemen gazda. Nem állok egyedül a világon, van egy fiam, de annyi, mintha nem volna. Őt esztendeje híret se hallottam.

— Összeveszett vele a tekintetes úr?

— Hogy összevesztettem-e? Lehet. Én bizony nem tudom. De elhagytuk egymást, annyi bizonyos. Én nem tudom, hol van, ő meg nem nagyon siet ide. Az is olyan kemény fejű, mint az apja. Kutyának csak kutya lehet a kölyke.

Hirtelen belekapott a gyeplőbe és megállította a lovakat.

— Van kendnek fejszéje? — kérdezte rekedt hangon Kelemen.

— Van. Minek?

— Adja csak ide.

Kelemen a szekér oldalához kötözött fejszét odanyújtotta Szentlélekinek, a ki leugrott a kocsiról s egy rozszant kolna mellett tova-haladva, eltűnt valami szőlőben. Kelemennek az a gondolata támadt: ez valakit agyonütni megy. De ez a véres gondolata se volt elég erős arra, hogy a gazdát a kocsiról leszállítsa. Egyszerre csak favágás zaja hallatszott. Áhán, gondolta Kelemen, valami fát akar elhozni magával emlékül. Mégsem hagyja itt rosztul világosodni kezdtek az ablakok s a rendes esti mozgalom uralkodott a faluban. De senki a szekérüket meg nem állította, hogy kezet fogjon az elbujdosóval. Igazán nem volt ebben a városban egy rongy kuczkó, mely üressé vált volna Szentléleki Gáspár távozása folytán. Még csak utána sem nézett senki a tova-kocogó kocsinak.

Nemsokára visszajött Szentléleki, de nem volt nála semmi más, csak a fejsze, melyet átadott Kelemennek. Fellépett a kocsira s tovább mentek. Sokáig mély esend volt, Kelemen illetlennek találta kérdézősködni, egyszerre aztán Szentléleki magától is megszólalt:

— Ez a szőlő is az enyém volt, uzorakamatban vették el tőlem.

— Abba tetszett lenni?

— Abba. Eszembe jutott, hogy van nekem ebben a régi szőlőben nagyon szépen termő három kis almám . . .

— Csak nem vágta ki a tekintetes úr?
— De bizony kivágtam én. Az alma nem tartozik a szőlőhöz s ha a szőlőmet elárverezik, az alma azért az enyém marad. Mivel pedig magammal nem vihettem, kivágtam.

— Kár érte. Papunk azt mondja, fát pusztítani annyi, mint emberéletet megölni.

— Papnak a mesterségéhez tartozik, hogy ilyesmiket kitaláljon, de a mi dolgunk valogatni benne, hogy mit higgyünk el neki. Sem-hogy az az alma, melynek a fáját én ültetem, uzorást tápláljon, ellenségemet etesse, inkább kivágtam. Ha lérges lett volna, nem nyultam volna hozzá, hadd éjjenek rajta a nyomorult férgel, de ez a kutyá ne egyik belőle!

Elhallgatott, csak a fogainak a csikorgása hallatszott. Hátul a kasban Kasztor morogni

visszatükröződik. Ellágyulás a múlt iránt, konzervatív kegyelet emlékeink régi maradványaival szemben, ma is épen úgy élnek, mint hajdan, a különbség közöttük mindössze az, hogy mi csak a magunk múltja iránt vagyunk kegyelmesek. A mások múltja az más; reakció, maradiság, esőkönyösség, penészszagú antikvitás s mi egyebek. Am azért forog az idő kereké s a változások lassan-lassan, de a szemünk előtt végbe mennek. Egy ilyen változás révén kondul meg most az irodalmi gyász-barang egy ház fölött. Neve: Gyertyánffy-ház, Pest krónikáiban ez a név szimbolizálta különlegességét, kimulása azonban, mint Anker-udvar-t éri, mert az utóbbi időkben ezt a nevet viselte.

Eredetére es keletkezésére azonban a Gyertyánffy név utal, a mi azt jelenti, hogy az örmény származásu bobdai Gyertyánffy-család építette a múlt század huszas éveiben s 1831-ben 1266 szám alatt volt beiktatva Pest házjegyzékében. Négyemeletű, nagyterjedelmű hatalmas

a regényben. Sokkal furesább, hogy a dühöngő természetű, örületesen féltékeny Déry maga volt az, a ki az ifjú Gyertyánffyt neje felé ajánlotta. Nem tartotta senki veszedelmes vetélytársnak, körülbelül innen eredt a nagy bizalom iránta, de Dérynek nem szívelhette s hiába jöttek a pukétiak, a száz és százféle figyelmességek, csak a gyűlölete fokozódott iránta. Egy alkalommal fényes estélyt adott palotájában a Déryné tiszteletére, mikor a jelenlévőknek különféle meglepetésekkel kedveskedett. De nem használt ez sem. Egy alkalommal Gyertyánffy gyönyörű rózsákat küldött Dérynének, miket ő azon frissiben pár percz mulva bizalmas udvarlójának, Prepeliczay Samunak adott. Déry féltékenysége miatt nagy zűrzavar támadt a rózsákból. Gyertyánffy elment értük Prepeliczayhoz s visszakérte, Déryné ellenben visszaküldte, Déry pedig dühöngött, fenyegetőzött, a míg végre nagy skandalummá nőtte magát a dolog.

Az állhatatosan visszautasított Gyertyánffy

AZ ANKER-UDVAR (RÉGEBEN GYERTYÁNFFY-HÁZ) A DEÁK-TÉREN, MELYET MOST LEBONTANAK.

kezdett: megérezte a gazdájának a gyűlöletét és jelezte, hogy osztozik benne.

Igy hagyta el Szentléleki Gáspár nemes Értarja városát, nem vivén egyebet magával, csupán gyűlöletét. De ezzel is oly egyedül állott! Csak egy közös kutya osztozkodott benne. A zörgős kocsis lassan bemélyedt a hegyekbe s elfőtte a homály, melynek Szentléleki Gáspár nekivágott, új életet, új ellen-ségeket keresni.

(Folytatása következik.)

A GYERTYÁNFFY-HÁZ.

Lebontják; — tehát feleslegessé vált. Még csak az irodalmi funerátor munkája van hátra, hogy átadja az emlékezésnek, mielőtt az enyészetbe átlépne. Ez már a mi dolgunk. S ha nem is épen a legelőkelőbb foglalkozás, de a bejegyzett, rendes professziók közül való s a hasznossága sem problematikus. Végére a társadalom evolúciói még egyetlen időben sem szűntek meg azt a kultúrtpust vagy kollektív lelket, mely közönnnyel vagy utálattal kerülne el ama helyeket, melyekben a saját képmása

látványosság volt, mikor a régi Zsidó-piacz mentén kiemelkedett. Azóta nagyobbak és szebbek is elhelyezkedtek körülötte s nyolczvan-kilenczven esztendő úgy megérelte az ódon-ságra, hogy lerombolásának már semmi sem áll útjában. Két érdekessége megőrzi emlékét azonban továbbra is. A Gyertyánffy-házból indult ki — a «Napkelet» híradása szerint — 1862-ben az a két reform, mely ma az összes fővárosi házakban intézményszerűen uralkodik. A lakók jegyzékét itt függesztették ki először a kapubejárát egyik oldalán, továbbá itt hozták dívatba azt a rendszert, hogy a lakók tartozzanak kapunyitás fejében a házmesternek esti kilencz órán túl rendes díjat fizetni. Mindakét újítás rövid idő alatt általánossá lett s a ki ebben czélszerűséget vagy fejlődést lát, ezt is ennek a háznak tulajdonítsa.

Romantikusabb epizódok Déryné révén rakodtak a Gyertyánffy-házra. Emlékiratai első kötetében egész regényeket beszél el Gyertyánffy Dávidról, a «roppant négyemeletű ház» tulajdonosáról, a ki legállhatatosabb udvarlói közé tartozott. A kissé félseg és börtortalan örmény ifjú érdekében családjá is közbélepített, hogy Déryné szimpátiáját megnyerjék. De ez a furcsaság még nem is a legfurcsább ebben

Déryné titkos imádójával, Katona Józseffel bosszú-darabot íratott ekkor ellene, hogy megalázza. Ebben a darabban el volt beszélve a Gyertyánffy-házban való estély, a rózsá-affér stb., s mindez ötven forintért, melyet Gyertyánffy Katonának fizetett. A szereplők neveiből könnyen ki lehetett találni, hogy kikre czélez a darab. Déryné-Denesházyne, Murányi-Muraközi, Gyertyánffy-Gyergovicsky néven szerepelt benne, a darab czíme pedig ez volt: «A Rózsá harc vagy az ártatlan legyek a nemtelen pókok között». Ki volt már tűzve az előadás napja is, mikor Déryné észrevette, hogy az egész merénylet tulajdonképen ellene készült. Rögtön Benkéhez ment s kijelentette, hogy ha azonnal le nem veszik a műsorról, elhagyja a társulatot. Így akadályozta meg a darab előadását. Mindez bőven, a legnagyobb részletességgel van elbeszélve emlékirataiban. Együttal ez a Gyertyánffy-ház krónikájának legérdekesebb epizódja. Pár évtized előtt az Anker biztosító társaság tulajdonába került s ez a firma kerül le most róla, hogy letétvényt, új czéger alatt újabb és díszesebb palotának adta át helyét. Zuboly.

A HÉTRŐL.

A modern leány. A ki talán a legnagyobb volt minden írók között, mert mind között a legjobban szerette az embert: Dickens ezt írta: — Az embereket sok dologra meg kell tanítani, de csak egyre érdemes megtanítani őket. Arra, hogy miképen lehetnek boldogok. Mert minden jó között mégis csak ez ér leg többet.

Eszünkbe jut ez a mondás, mert most, már jó néhány esztendeje a leányok tanítása van napirenden. Nem az iskolai oktatásuk, hanem az élet számára való lelki kiképzésük. A feminista mozgalom az új nő helyét keresi és hódítgatja a megújuló társadalomban. A nélkül, hogy szembe mernénk vagy akarnánk szállni ezzel a nagy mozgalommal, nem tudjuk elhallgatni egy legalább is sajátos jelenségét. Ez a mozgalom — ez napról-napra világosabbá válik — visszafelé konstruál. Nem a nő eredendő tulajdonságainak irányában rajzol ki a maga czéljának egy eszményi helyzetet, hanem egy kitervezett eszményi helyzet követelményeinek megfelelőleg igyekszik fejleszteni a tulajdonságokat. Bizonyos, hogy az apostolkodás e metódusának egyszerűbb a matematikája, de bizonyos az is, hogy az ember — nem numerus és nem kezelhető numerus gyanánt épen azok részéről, a kik az embernek jogban, szabadságban, lelki jólétben való meggazdagodását hirdetik a maguk programjának. A minapában a feminista törekvéseknek egy igen szép apostola, Schreiber Adél tartott nálunk fölolvasást a modern leány feladatairól. Sok szép és okos dolgot, sőt — így is írhatjuk — csupa szép és okos dolgot mondott; de valamiről megfélekedett. Ez a valami és pedig igen fontos valami: a társadalom, a melyben élünk. Ez a társadalom a leány — akár modern leány, akár nem modern leány — teljes boldoggá tevésének (természetesen csak emberi teljességet értünk) ma csak egy formáját türi meg. Azt, hogy: asszony legyen belőle. Feleség és anya. Bizonyára ennek a hiánya se jelenti még föltétlenül a boldogtalanságot, de jelenti, ha nem is a boldogság teljes hiányát, a boldogság teljességének hiányát. Már pedig mindenféle reform-mozgalomnak a boldogság teljességére kell, mint eszményi czélra, törekednie. A modern leány legfőbb feladata tehát nem lehet más, mint volt a kevésbé modern leányé: arra törekedni, hogy a férfi kívánatos, hasznos, szükséges társának érezze az életben. E végből kívánatosabb, ha nem a modern nő jogaira való jussát, hanem az okos és jó feleség kötelességeire való rátermettségét tudja igazolni. A boldogság a legmodernebb dolog, mert men-nél haladottabb a kor, annál jobban kívánja, de még a modernségről való lemondás a boldogság kedvéért is jobb üzlet, mint a boldogságról való lemondás a modernség kedvéért.

*

HÁRÓ RAUCH PÁL HORVÁT BÁN.

Negyvenhét millió korona. Hivatalos kormányjelentésből való ez az igen-igen tekintélyes numerus. A külső kereskedelmünkről szóló statisztikai jelentésből, a mely elmondja, hogy az 1906-iki esztendőben a vásárló Magyarország ennyivel fizetett többet az eladó külföldnek, mint a mennyit mi az ő portékájáért kifizettünk. Nagyon megjedni a nagy numerustól nem kell, mert régen beigazolt nemzetgazdasági tétel, hogy a szükséglet növekedése a mód megnövekedésével jár együtt. De viszont az is együtt jár egy ország kulturális haladottságával, hogy a maga szükségletének minél jelentékenyebb részét legyen képes odahaza, a maga földjén, a maga munkájának termeléséből födőzni. Vagy legalább is egyensúlyban tudja tartani a munkáért való kiadás és a munkáért való bevételnek a mérlegét. Ha a mérleg hiányt mutat, ez mindig hiányt jelent az országnak vagy a teljesítő képességében, vagy pedig a munkaképességének a kellő megbecsülésében. Bizonyos, hogy ipari produktumok dolgában mi teljes szükségletünket hazai áruval fedezni képesek nem vagyunk. Rá vagyunk szorulva bizonyos mennyiségben és bizonyos

minőségben a külföldi portékára. De az is kétségtelen, hogy a valóságos hiány erősen mögötte marad annak, a mit — pótolunk. A hazai munka teljesítő képessége sokkal kevésbé fogyatékos, mint a képesség méltó megbecsülése. A ki a statisztika tételeit elolvassa, menten látnia kell, hogy milliókat érő tömeget vásárolunk külföldről olyan ipari termékekből is, a melyekből idehaza is mennyiség dolgában elegendő, minőség dolgában is megfelelő készül. Hogy mégis a külföldi kell, ennek az oka egy, sajnos, szinte kiirthatatlannak látszó gonosz és szegyelni való előítélet, egy csúnya babona, a melynek az erején a hazafias mozgalom egész légiója omlott már el hatástalanul. Nem az a baj, hogy a közönség a jó hazai fölött elönyt ad a jobb külföldinek, hanem az, hogy a külföldit minden kritika nélkül már eredendően jobbnak becsüli a hazainál, a mi sokszor igazságtalan és mindig — szegyenletes. Az angol embert a maga nemzeti önértékében érinti, a ki azt mondja, hogy a német acél jobb az angolnál: minálunk a magyar munka megbecsülése maig se tudott helyet kapni a nemzeti önérték alkotó elemei között. Ennek a szomorú állapotnak az adóját fizettük ebben a negyvenhét millió koronában is, a melylyel a nemzeti vagyon egyetlen egy esztendő alatt megesőkent. Vajjon egy ostoba babona ér-e annyit, hogy ilyen horribilis summákat fizessünk érte?

*

Szegény Evelina! Még jóformán meg se kezdődött a fölújított Thaw-pör második tárgyalása és máris egy igen érdekes jelenség hírét röptik szerte a világba a táviratok. Thaw elhidegült a feleségétől, a kit úgy szeretett, hogy miatta gyilkosságba esett. Az első tárgyalás idején szemét le sem vette róla, szinte beléfogódzott a tekintetével a szép Evelinába, és mintha belőle táplálkozott volna lelkének ereje, tekintete úgy csüggött hitese fehér homlokán. A gyönyörű Evelina ott van most is mellette, de a szép asszony szeme immár hasztalanul keresi esdeklon ura tekintetét. A férj rá se néz többé és elfordulnak tőle a Thaw anyja és testvérei is. A Thaw sorsa eldöntetlen; de a szegény, szép Evelinát, úgy érezzük, már megpecsételtetett. Nem kellett újabban semmi rosszat vagy helytelent elkövetnie, hogy ez így történjék. A fordulat oka olyan általános, mondhatnók, olyan közönségesen emberi, hogy sok magyarát nem kell a megértésére. Semmi sem történt, csak az, hogy a szerencsétlen Thaw beléfáradt a maga hősiességének tragikumába. Szabad ember volt, dúsagad ember volt, élte a világot nyugodtan és derülten. Most rab, a vagyonának legnagyobb részét az óriási pör fölemészttette, a keze véres, a sorsa bizonytalan, a neve predája lett egy az egész világon

HÁRÓ RAUCH HORVÁT BÁN ESKÜTÉTELE UTÁN TÁVOZIK A BÉCSI BURGÓL.

végigközpontú szenzációjának. A szerelemnek és a belőle kifakadt nagy drámának heroikus, első mómora már elszállt a lelkéről és egyszerre eszébe jutott, hogy mindennek a szörnyű változásnak az egyetlen oka: az az asszony, a szép Evelina. Egy szép, szegény leány, a ki még a szívét se tudta érintetlenül megőrizni a számára. Arra még telt a Thaw energiájából, hogy a riválisán megtorolja a nő szegénységét, a kit szeretett, de hogy viselje a végtelenségig föllobbanó indulata következtét, erre már, úgy látszik, nem futja a szerelem erejéből. Ez a szerelem az óriási teher-próbát nem bírta, összeroskad és romjai a szegény, szép Evelinára omlanak. Az egész história elemien emberi: példáját, ha nem is ilyen szenzációs keretben, szinte naponként produkálja az élet. Ha Evelina asszony olyan pszichológus lenne, a milyen szép és olyan megértő, a milyen talányos: sirhatna ezen, de nagyon nem esodálkozhatnék. Logikusnak kellene találnia, hogy a temérdek szenvedésből, a mi ebben a drámában kavargó, neki is kijár a maga köteles része. A hol egy ember meghal érte, a másik gyilkossá lesz, az, a kiért mindez történt, nem maradhat érintetlenül. Annak is fizetnie kell, még pedig keservesen, mert az erkölcs rendje nem fogad el olyan boldogságot, a mely ilyen temérdek boldogtalanságba került. Ez a szegény Evelina tragikumának magyarázata és tanulsága.

RAUCH PÁL BÁRÓ.

A horvát politika fordulópontjához ért azzal a királyi kézirat, mely Rauch Pál bárót tette meg a múlt héten Horvát-Szlavon-Dalmátországek bányának. Rauch Pál báró fia és neveltje annak a Rauch Levin bárónak, ki már 1841-ben zászlót bontott a horvátországi illir mozgalommal szemben, melyet Gáj Lajos vezetett és Metternich pártolt; ki a délszav birodalom eszméjével már akkor szembe szállt, mint erős harcossza az újonnan megalakult horvát-magyar pártnak, s ki utóbb az 1843-iki pozsonyi országgyűlésen, bátor szóval jelentette ki:

— Én nem vagyok híve sem az orosz kancsukának, sem az illir forradalom vörös sikkájának, hanem a magyar nemzetnek jó, királyához há hű tájja hajlok maradni.

Ha csak ennyit tett volna, az örökség, melyet fiára hagyott, már bizalmat ébresztő lehetne az új bán hivatala iránt a mostani újból megnehezült körülmények között. De Rauch Levin életének ez csak első korszaka volt. A második korszak a két egymásra utalt nemzetnek tett örök emlékeztető szolgálata ideje életében és Rauch Levin Jellasics pártütése, a magyar nemzet tizennyolc évi szenvedése és a horvát uniópárt látszólagos megsemmisülése után megvalósítható életének programját. Neki adatott meg, hogy a koronázás után tető alá hozhassa a magyar-horvát uniót, melyért már ifjan harezolt s ő lett az alkotmányos korszak első horvát bányja.

A most kinevezett új bán hét éves gyermek volt, midőn atyját s a régi unió-pártot Tisza Kálmán elejtette s a nemzeti pártot helyezve örökebe, előbb Bedekovich Kálmánt tette meg bányának, majd Khuen-Héderváry Károly grófot. Rauch Pál báró 1865 február 20-án született Zágrábban. Anyja Sermage Donata grófnő volt. A Rauch-család harmadfél századév óta lakik Horvátországban s egy Rauch Dánielt a Corpus juris 1715-ben és 1723-ban mint Zágráb és Körös vármegyék főispánját és mint vicze-bánust említi. A család az erdélyi szász földről költözött Zágrábmegyébe (nemési előnév is erdélyi birtokától, Nyek-tól vette), a Szász-földre pedig Pomerániából szakadt. Báróirangja három év híján százhetven esztendő.

Rauch Pál báró másodsülött fia Rauch Levin bárónak. Az elsőszülött, Rauch Géza báró, három évvel idősebb nála, férje Benyovszky Erzsébet grófnőnek s örökös jogon tagja a magyar főrendiháznak. Politikai pályára, úgy látszik kezdettől fogva Pál bárót szánta atyja, s a horvát rezoluczionistáknak, midőn gúnyosan emlegetik, hogy változás mindössze annyit történt, hogy Rauch Pál báró elérte vágyát és bán lett belőle, úgy lehet, csak félig nincs igazuk. A nevelése valóban, mintha erre a hivatásra készítette volna elő. Gimnáziumi tanulmányait

FOLLÉRT KÁROLY.

és jogi tanulmányainak első két évét Zágrábban végezte. Aztán Budapestre hozta az atyja és itt iratta be az egyetemre.

Az ifjú báró mint őszinte és lelkes unionista jött Budapestre, hol két évet töltött, tanulás és az előkelő magyar társasággal való érintkezés közt osztva meg idejét. Szívesen barátkozott nemcsak a rangjabeli, hanem a pályári rendű magyar ifjúsággal is: a Szaparyakkal, Telekikkel, a Horvátországban is birtokos Jankovichokkal (a későbbi Jankovich grófokkal) ép úgy, mint néhány alföldi fiúval és az akkori somogy megyei kör tagjaival. A magyar közjogot különösen jól megtanulta, és behatóan, szeretettel foglalkozott a magyar történiával. A közigazgatási jogot és a nemzetgazdaságtant és jól tudta. Kedves, vidám, barátkozó fiú volt s azok, a kik baráti köréhez tartoztak, három kiváló tulajdönt fedeztek fel benne. Ez a három tulajdönt: Esz, akarat, megbízhatóság.

Budapestről két év múlva Bécsbe küldötte atyja, hogy ott is töltsön egy évet az egyetemen. Gondolhatta: egy kis bécsi olajesepp soha sem árt a leendő bányának. Bécsben is házassodott meg utóbb, feleségül véve Baechlé Krisztinát, egy bécsi nagyiparos leányát, Baechlé, a mostani osztrák keresztény-szocialista képviselő testvérhúgát. Házasságából, melyet utóbb felbontott, két gyermeke született: egy fiú és egy leány.

Harmincz éves koráig nem vett részt a politikai életben. A nemzeti párt volt a helyzet ura Horvátországban s a ő régi unionisták gondolatkerében élt. A gazdálkodással töltötte idejét nagybátyjától örökölt maritjaneczi birtokán, melyhez utóbb, atyja halála után, több nagyerékű uradalmat csatolhatott. Négy évvel atyja halála után, 1895-ben lépett ki a politikai küzdőterre. Virilis jogán foglalta el helyét a horvát országgyűlésben, s mindjárt kezdetben oly heves támadással fordult Khuen-Héderváry bán ellen, kit horvát Tanlongónak mondott, hogy Tomasic dr. indítványára kizárták tizenöt ülésből. Lovagias ügye is támadt akkor a bánal, de párhaja nem került a sor, mert az ügyet békésen elintézték. Két évvel ezután a ludbregi választókerület küldötte a szavazatok nagy többségével az országgyűlésbe, hol mindjárt a felirati vita során ismét nagy éllel fordult a nemzeti párt ellen, s különösen feltűnt azzal, hogy unionista programja alapján határozott formában követelte Dalmáciának visszacsatolását. Bánffy ekkor, szabadulni óhajtvá Khuen-Hédervárytól, Rauch Pál bárót akarta kinevezetni horvát bányának, de megbukott, mielőtt megvalósítható volna tervét.

Rauch hosszabb időre visszavonult a politikától s csak 1905-ben foglalta el ismét helyét, mint virilista, az országgyűlésben, erősen támadva újólag a nemzeti pártot. 1906-ban, midőn a nemzeti párt a választáson megbukott, Rauch, pártönkivüli programmal, a horvát-szerb koalícióhoz csatlakozott, meg is választották a közös országgyűlésbe is, de ő fel-

ismerve, hogy a rezoluczionisták kétszínű játékot űznek s csak Budapestben mutatják magukat unionistáknak, otthon azonban a jogpárt elveit vallják magukénak, — két hónap múlva letette mandátumát, s 1907 február 23-án, a költségvetési vita során, igen kemény igazságokat vágott szemébe a horvát-szerb koalíciónak. A magyarokkal — így szól — becsületes és őszinte egyezséget kell kötni, mert csak úgy lehet megvédeni Horvátország érdekeit. A mai irány egészen más úton jár. Ezért a költségvetés alapján nem szavazhat egyszersmind bizalmat a bányának, és a koalícióval szemben sem viselkedhet bizalommal. A népnek iskolákra van szüksége s nem az általános választói jogra. A parasztok vállán nyugvó teher maradt a régi és a koalíció sem adott mást a parasztnak azoknál a morzsáknál, a melyeket már Khuen bán dobott eléjük. A kétszínű politika miatt tette le ő a közös országgyűlésre szóló mandátumát. Ő régi unionista és mint ilyen, Dalmácia bekebelezése mellett foglalt állást. De a koalíció ebben az ügyben nem tesz semmit. A koalíció programja teljesen azonos Khuen programjával.

Rauch bárót bánjelöltnék emlegették már akkor, midőn Pejacevich megbukott. Rakodczayt eleinte hajlandó lett volna támogatni, de utóbb visszavonult. Most, hogy a régi nemzeti párttal tett utolsó kísérlet is balul ütött ki, Rauch azzal a programmal foglalta el a bánhi méltóságot, hogy új életre kelti atyja pártját, a régi unionista pártot, melynek sok híve él még Horvátországban és különösen a régi magyar vármegyékben. Rauch báró evégből, főképen mint mondják, a nemességre, a főnemességre nagy részére — az Erdődyekre, Josipovichokra, Draskovichokra, a Brandis és Bombelles grófokra stb. — és az ugynevezett honoratior-osztály túlnyomó nagy többségére támaszkodik.

Az új bán sokoldaluan művelt férfiú. Négy nyelven beszél, magyarul is kitűnően. A kik ismerik, azt mondják róla, hogy hazájában ép annyira ismeretes szívbéli jószágáról, mint jellemének határozottságáról, elméjének élességéről és európai műveltségéről. — a —

FOLLÉRT KÁROLY.

A mi a háborúban a fővezér mellett a vezérkari főnök, körülbelül olyasformára szerepét tölt be a magyar posta- és távirada intézményénél Follért Károly főigazgató, Szalay Péter államtitkár mellett. És rá is termett erre a jelentős szerepre, mert egyike a leghatalmasabb munkaerőknek s e mellett produktív elme, a ki egész sereg többé-kevésbé nagy fontosságú reformot kezdeményezett és valósított meg. E reformoknak hasznát látta az állam, mert szervezettbe, tökéletesebb és jövedelmezőbb, — a közönség, mert egyszerűbb, megbízhatóbb és gyorsabb lett általuk a posta- és távirada, s hasznukat látták a tisztviselők, a kiknek a munkáját hálásabban, anyagi helyzetét kedvezőbbé tették a Follért Károly intézkedései. Most, hogy e kiváló szakember betöltötte szolgálatának harminczedik évét, részolgált érdemeinek elismerésére.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezerédj István.

II. FEJEZET.

Új élet küszöbén.

— Gazember! — dühöngött don Franco, felmelve a lépcsőn, mely szobájához vezetett. — Osztrák érzelmű számár!

Pasottin boszulta meg magát, mivel nem sérthette meg öreganyját s az osztrák érzelmű szónak mássalhangzóival mintegy szétmorzsolta fogai közt saját haragját, kifacsarta és kiélvezte annak ízét. Mire szobájába ért, haragja elfűlölt. Egy karos-székbe vetette magát, szemben a kitaráblakkal, mely a szomorú tóra tekintett a ködös dölután, s a tavon túl, az elhagyott hegyekre. Mélyen fellélegzett. Oh, mi-

lyen jól érezte itt magát egyedül, mily béke, mennyire más levegő, mint ott a szalonban, mily kedves levegő, telve gondolataival és szerelmével! Nagy szükségét érezte, hogy átengedje magát ezeknek s ezek azonnal ismét hatalmukba kerítették, elűzték lelkéből Carabelliékat, Pasottit, öreganyját, az ökor vámhivatalnokot. Ezek? Nem, hisz csak egyetlenegy gondolat volt, telve szerelemmel és megfontolással, aggodalommal és örömmel, egy sereg kedves emlékekkel, s egyáltal remegő várakozással, mert valami ünnepléses dolog közeledik s az éj árnyai alatt meg fog valósulni. Franco az órára nézett. Háromnegyed négyre volt. Még hét óra. Felkelt és összefont karokkal az ablakdeszkára támaszkodott.

Még hét óra s azután új élet kezdődik számára. Kivéve azt a nagyon kevés embert, a kinek részt kell vennie a cselekményben, még a levegő sem sejtette, hogy ugyanazon este, 11 óra felé don Franco Maironi nőül fogja venni Rigey Lujza kisasszonyt. Rigey Teréz asszony, Lujza anyja, egykor őszintén kérte Francót, hogy hajljon meg öreganyja akarata előtt, ne járjon hozzájuk, s ne gondoljon többé Lujzára, a ki a maga részéről belenyugodott, hogy a család tisztessége s anyjának méltósága

támogatásában, a ki a családnak régi barátja volt; de ehhez a befejezett tény kellett. Ha pedig a marchesa szívét megkeményitené, a mi valószínű volt, a házások és Teréz asszony abban a házban laktának, mely Ribera mérnök tulajdona Oriában.

Merengésében a prefektus hangja ütötte meg Franco fülét. A prefektus a kertből kiáltott

PREDEÁLI VILLÁK.

A PREDEÁLI VILLATELEP.

VIZIMALOM TÜVISEN.

KÉPEK A ROMÁNIAI HATÁRRÓL. — Jónás Kálmán félvétele.

kedvéért megszakadjon összeköttetésük, de nem kételkedett sem Franco hűségében, sem abban, hogy örökre eligerkezett neki. Franco most jöget tanult, titokban, öreganyja tudta nélkül, hogy azután hivatalt vállalhasson és fenn tudja magát tartani. De Teréz asszony ennyi igaztosságtól szívajt kapott, mely 1851 augusztus hó vége felé hirtelen súlyosabba fordult. Franco irásban kért tőle engedelmet, hogy legalább láthassa, ha már nem teljesítheti kötelességét, hogy támogassa. Az asszonyság nem adhatta meg belegegyezését, s az ifjú kétségbeesve tudtára adta, hogy Lujzát jegyesének tekinteni Isten előtt, s hogy inkább meghal, semhogy elhagyja őt. Akkor a szegény asszony napról-napra érezvén közeledni a végét, bánkódva, hogy kedves leánykáját oly bizonytalan helyzetben látja és megbizva az ifjúnak szilárd akaratában, egész hévvel azt kívánta, hogy az esküvő, ha már meg kell történnie, essék meg a lehető leggyorsabban. Sietve megállapítottak mindent a castellói plebánosnak és Rigey asszonnyal, az oriai Ribera mérnöknek segítségével, a ki a comói cs. kir. középítészeti hivatalhoz volt beosztva.

A megállapodás ez volt: Az esküvő titokban lesz; Franco öreganyjánál és Lujza anyjánál, marad, míg el nem jön az alkalmas pillanat hogy a marchesának mindent megvallhatnak. Franco bizott Benagliának, a lodi-i püspöknek

höz s tudtára adta Carabelliék eltávozását. Franco megmondotta, hogy ha lemege, bocsánatot kellene kérnie, s inkább nem mutatta magát.

— Az arczán kellett volna összetörni a tányért! — kiáltott fel a prefektus, arczához emelve kezét.

Azután távozott és Franco látta Carabelliék hajósát, a mint felszerelte a csónakot.

Ekkor elment az ablakból és előbbi gondolatait folytatva, kinyitotta szekrényét és szorakozottan szemlélte a himzett ingmellet, melyben bizonyos gyémántgyömbök tündököltek, a melyeket atyja viselt esküvőjén. Nem akart minden ünnepléses jel nélkül menni az oltár elé, de ennek a jelnek, természetesen, nem volt szabad könnyen láthatónak lennie. Az irisszel szagosított szekrényben minden különös elegáns rendben volt elhelyezve, a hogy az a művelt szellemek sajátja; s kivüle senki sem nyúlhatott bele. Ellenben a székek, az íróasztal, a zongora oly rendetlenységben voltak mindenfélével telehanyva, mintha a szoba két ablakán keresztül valóságos vihar hordta volna be a könyveket és iratokat.

Egy s más jogi művek kötetei újjnyi vastag porréteg alatt szunnyadtak, ellenben a kis cserépbe ültetett gardenia levelein, a keleti ablak deszkáján, parányi por sem volt látható. Ez már elegendő jel volt ott benn egy költő bizarr

uralmának. Egy pillantás a könyvekre és iratokra, további bizonyítékokat is szolgáltatott volna.

Franco a költészetet szenvedélyesen szerette és igazi költő volt szívének előkelő finomságában, de mint versíró, csak jó dilettánsnak lehetett tartani, eredetiség nélkül.

Kutatva iratai között, egy vers akadt kezébe, mely az ő és a mi közös ismerőseink egyikének volt ajánlva, s melyet tesszel olvasott el újra.

Franconak talán kedve volt rögtönözni a zongorán, ezzel a versével a szeme előtt. Lelkesülve a zenéért, még inkább, mint a költészetért, ezt a zongorát ő vette magának 150 huszasért a loggioi orgonistától, mert nem vehette hasznát nagyanyja közpészterű bécsi zongorájának, mely beburkolva és tiszteltesben tartva állott, mint egy közsényes családtag.

Az orgonista hangszere, melyet két nemzedéknek kapálástól kérges tenyerei tönkre vertek, már csak egy komikus orrhangozkát adott, akár csak egy sereg apró és szorosan egymáshoz állított pohárka gyenge csengése. Ez majdnem közbömbös volt Francónak; alig hogy kezeit a hangszerre tette, felgyuladt képzelete, a zeneköltő ihlete megszállta őt és a terem-

SZÍNHÁZI ÖLTÖZÉK.

TEA-GOWN

ESTÉLYI ÖLTÖZÉK.

talata volt, miután nem utazott; képzelete mindjárt tűzbe jött, s kényszerülve levén sok kívánságát kevés pénzzel összeegyeztetni, könnyen elhitte más szegényes kutatóknak állítólagos szerencsésjét; ettől gyakran fellelkésedve, elvakítva, megszerzett magának nem egy csúf rongyot, mely kevésbe került ugyan, de még kevesebbet ért. Tűrhető képe csakis egy férfit volt Morone modorában és egy Madonna a gyermekkel Dolci modorában. Ő különben minden aggály nélkül Moronenak és Dolcinak keresztelte a két képecskét.

Miután átvásta és újra élvezte a saját versét, elkezdett keresni az íróasztal chaosában a kivett onnan egy lap levélpapírokat, hogy írjon Benaglia püspöknek, az egyedüli embernek, ki jövőben öreganyjánál segítségére lehetett.

Szükségesnek vélte közölni vele cselekedetét, melyet megtenni készült, az okokat, melyek rábírták őt és menyasszonyát, hogy ily kínos módon jussanak célhoz, a reményt, melyet az ő segítségével helyeztek, ha majd el fog jönni a pillanat, hogy nagyanyjának mindent bevallhatnak. Még gondolkodott, tollal a kezében a fehér papírlap előtt, a mikor Carabelliék hajója elment ablaka alatt. Kevés utóbb hallotta elmenni a marquis gondolóját s a Piu hajóját. Azt hitte, hogy öreganyja maga maradván, hivatali fogja őt, de ez nem történt meg. Kis időt ebben a várakozásban töltött el, majd ismét lelére gondolt, s annyit gondolkodott rajta, annyiszor újra csinálta befejezését, oly lassan haladt előre, sokszor megbánva, a mit irt, hogy levele még készen sem volt, mikor világgosságot kellett gyűjtania.

A befejezés jobban sikerült. Az öreg püspök imáiba ajánlotta Lujzát és önmagát s oly tiszta és teljes bizalmat fejezte ki Isténben, hogy a legहितelenebb szívet is megindította volna.

Ámbár heves és indulatos volt Franco, a mellett meg volt benne egy gyermeknek egyszerű, nyugodt hite. Csöppet sem volt kevély és idegenkedvén a bölcsészeti elmélkedésektől, nem ismerte azt a szomjúságot az ész szabadsága iránt, a mely az ifjakat gyötörni szokta, mikor elméjük és érkeik a szilárd hit kemény zabóját kellemetlennek kezdik találni. Egy percig sem kételkedett vallásában, lelkiismeretesen követte gyakorlatait, sohasem kérdezte önmagától, vajjon észszerű-e úgy hinni és úgy cselekedni. Mégsem volt benne semmi a miszticizmusból, sem az asketából. Meleg és költői lelke, mely egyidejűleg világosan és szabatosan gondolkodott, lelkesedett a természetért és a művészetért, megragadta az élet minden tetzetős oldalát és természetesen került a miszticizmust. Nem hódította meg teljesen a hite és sohasem fordította feleje hosszasan minden gondolatát, nem lehetett általa áthatva

minden érzelme. Olyan volt neki a vallás, a minő a tudomány egy szorgalmas tanuló, a kinek gondolataiban előtérben áll az iskola, nincs nyugta, ha nem csinálta meg feladatait, ha nem készült az ismétlésekre, de azután, a mikor teljesítette kötelességét, nem gondol többé tanárra és könyvekre, s nem érzi szükségét, hogy ezután is tudományos czélok vagy iskolai módszerek szerint igazodjék. Ezért gyakran úgy látszott, mintha életében csakis nemes szívének hevét, szenvedélyes hajlamait, élénk benyomásait, egyenes természetének indulatait követné, melyet megszerezett minden alacsony-ság, minden hazugság, mely türelmetlen volt minden ellenmondással szemben, s képtelen a tettetésre.

Alig hogy lepecsételte levelét, kopogtak ajtaján. A marchesa asszony izente don Francónak, hogy jöjjen le az olvasóhoz. A Maironiházban minden este 7 és 8 óra között elimádkozták az olvasót s a cselédség is köteles volt ebben résztvenni. Intonálta a marchesa, a kanapén trónolva és álmos szemeit a leborult hívek gerincei és lábai felett jártatva, összevissza, a mint egyik az ajtatos magartatáshoz alkalmasabb világosságban, másik a tiltott szundikálásra kedvezőbb árnyékban térdelt. Franco belépett a terembe, mikor az orrhang a kedves szavakat mondá: «Üdvözlégymária, malasztal teljes», azzal a flegmával, azzal a kenetteljességgel, mely mindig ördögi kísértést keltett Francóban, hogy törökké legyen. Az ifjú egy sötét sarokba vetette magát s ki sem nyitotta száját. Képtelen volt ajtatosan felelni annak a boszantó hangnak. Elképzelte a valószínűleg bekövetkezendő kihallgatást és megvető feleleteken rágódott.

Befejezván az imádságot, a marchesa egy pillanatig csendben várt, azután kimondta a szertartásos szavakat:

— Carlotta, Friend-et.

Carlottának, az öreg komornának feladata volt az ima befejezése után karjára venni Friend-et és aludni vinni.

— Itt van, méltóságos asszony, — mondá Carlotta.

De Friend, ha ott volt is előbb, másutt létezett már, a mikor Carlotta lehajolva, kinyújtotta feleje kezét. Jó kedvében volt az este az öreg Friend s kedve kerelkedett fogócskát játszani, boszantotta Carlottát, kisiklott kezei közül, elmenekült a zongora vagy az asztal alá, onnan nézve gúnyos farkasóvalással a szegény asszonyt, a ki szájjával azt mondta neki: «jőjj, kedves, jőjj, kedves», szívében pedig: «ronda dög.»

Francóban forrott a méreg. Mikor az ellen-szenves kis szörnyeteg, mely úrnőjének önzésével és kevélységével volt telítve, lábai közé ke-

rült, elrúgta magától s Carlotta karmai közé gurította, a ki a saját számlájára dühösen megszorította, miközben üvöltésre álnokul felelt:

— Mit tetek veled, szegény Friend, mit tetek hát veled!

A marchesa szót sem szólt és márványarca nem árulta el indulatait. Kiadta a parancsot az inasnak, mondja meg a caravinali prefektusnak, ha eljönne, s bárki másnak is, hogy az úrnő már lefeküdt. Franco kifelé indult a cselédek után, de hirtelen megállt, hogy ne úgy lássék, mintha szöknék. A kandalló előtt elvett a «Milanói es. kir. Ujság» egy számát, leült öreganyja mellé és várakozásteljesen olvasni kezdett.

— Szerencsét kívánok magamnak — kezdé egyszerre az álmos hang, — a szép neveléshez és szép érzelmekhez, melyeket maga ma nekünk bemutatott.

— Elfogadom a szerencsekívánatot, — felelt Franco, fel sem véve szeméit az ujságról.

— Jól van, kedvesem, — vizonzá öreganyja rendíthetetlenül. S hozzátette:

— Örvendek, hogy az a kisasszony így megismerte; így ha valaha tudott valami tervről, igen meg lesz elégedve, hogy többé szó sincs róla.

— Meg vagyunk hát elégedve mindketten, — mondá Franco.

— Maga tényleg nem tudhatja, meg lesz-e elégedve. Különösen ha még megvannak az egykori eszméi.

Ezt hallva, Franco letette az ujságot és szemébe nézett öreganyjának.

— Mi történnék, — mondá, — ha még megvolnának egykori eszméim?

Nem beszélt ezáltal kihívó hangon, hanem nyugodt komolysággal.

— Jól van hát! — felelt a marchesa. — Beszéljünk világosan. Remélem és hiszem ugyan, hogy bizonyos eset sohasem következik be, de ha bekövetkeznék, ne képzelje, hogy halálom esetére marad valami a maga számára, mert már arról gondoskodtam, hogy ne legyen semmije.

— Igazán? — szólt az ifjú közömbösen.

— Ez az a számadásomat előbb csináló meg, mint te veled, s nem utánad!

A mikor a marchesát rajta érték a hibán, ő mindig egyenesen folytatta beszédét, mintha semmi sem történt volna.

— S az súlyos lesz, — mondá.

— De előbbrevaló, — makacsodott Franco.

— Mert, — folytatta a rettenetes öreg, —

BÁL A VIGADÓBAN.

Edet Hés Odm rajzi.

BÁL A KÜLVÁROSI KORCSMÁBAN.

ha az ember keresztény, akkor köteles engedelmkedni atyjának és anyjának és én képviselem a maga atyját és anyját.

Ha az egyik nyakas volt, a másik nem kevésbé.

— De az Isten előbb jön! — mondta Franco.

A marchesa csemetét s befejezte a beszélgetést ekként:

— Most megértettük egymást.

Carlotta belétekort felkelt a kanapéről és bekénsen mondá:

— Jó éjszakát.

— Jó éjt, — felelt Franco s újra elővette a «Milanói Ujság»-ot.

Alig ment ki öreganyja, eldobta a lapot, ökölbe szorította kezét, s szótlanul egy dühös fújással könnyített magán, majd felugorva, hangosan mondá:

— Ah, jobb így! Jobb így! — dühöngött magában. — Jobb így, hogy sohase hozzam őt ide, a Lujzám, ebbe az átkozott házba, hogy ne hagyjam szenvedni ez alatt az uralom alatt, ettől a gögtől, ettől a hangtól, ettől az arctól, inkább éljünk kenyéren és vízen és inkább valami kutyának való munkától várjuk a többit, mint a nagyanyám kezéből: inkább legyen kertész, hajós, szén-égető!

Felment szobájába, eltöklelte, hogy minden tekintet félredob.

— Számadásom Istennel? — kiáltott fel, becsapva az ajtót a háta mögött. — Számadásom Istennel, ha elveszem Lujzát? Ah, legyen, a hogy lesz, mit törődöm vele, hadd lássanak, hadd halljanak, csak kémkedjenek utánam, mondják el, mesélik el, sügrik be neki — nagyon fogok örölni!

Nagy sietséggel felöltözött, meglökte a székeket: csapkodva nyitogatta és csukdosta a szekrényt. Fekete frakkot vett fel, daczból; lármásan ment le a lépcsőn, előhívta az öreg inast, megmondta neki, hogy egész éjjel el fog maradni s nem is ügyelve szegény embernek — a ki neki igaz híve volt, — megdöbbsen és megrémült arczára, kirohant az utcára. eltűnt a sötétségben.

Kinn volt már két vagy három perc óta, mikor a marchesa, ki már lefeküdt, elküldte

Carlottát megnézni, ki jött le futva a lépcsőn? Carlotta jelentette, hogy don Franco volt, mire azonnal egy második megbízással kellett távoznia.

Mit akar don Franco?

Ezúttal a felelet az volt, hogy don Franco kiment egy pillanatra. Ezt a «pillanatot» az öreg inas tette hozzá jámborúl. A marchesa meghagyta Carlottának, hogy menjen el, hagyja égve a gyertyát.

— Jőjj vissza, majd ha csöngetek, — mondá. Fél óra múlva szólt a csengettyű.

A komorna úrnőjéhez fut.

— Még nem jött haza don Franco?

— Nem, méltóságos asszony.

— Oltsd el a gyertyát, vedd a harisnyakötésedet, ülj az előszobába, s majd ha visszajött, jőjj be megmondani.

Így szólván, a marchesa a fal felé fordult, s a csodálkozó és boszús komorna felé fordította éjjeli fejkötőjének fehér, egyforma és megfjezhető talányát.

(Folytatása következik.)

HÁROM BEMUTATÓ.

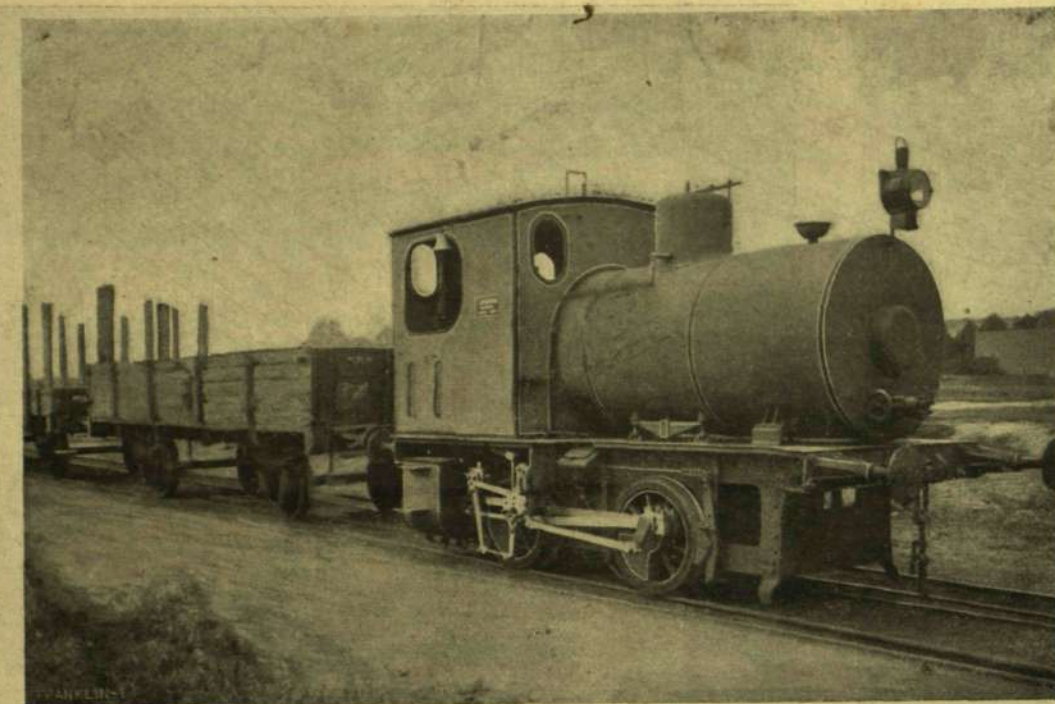
«Az igazság felé» cím alatt a nemzeti színházban négy felvonásos társadalmi dráma került színe Beér Tamástól, a mely név alatt egy fővárosi úri asszony rejlik. A mű hősnője az úgynevezett «egyven éves asszony» típusának egyik változata. Józan, gyakorlatias férje mellett valami vágy él szívében, ő a szabadság vágyának véli. — új hit, új tanok, új világlátások vonzzák, mint Isten asszonyait. E vágyak képviselőjeként egy tanár jelen meg, a ki a szocializmus igéit hirdeti s apostolként szerepel, holott csak kapaszkodó. Az asszony már-már áldozatává lesz, kései szerelem lobog fel szívében, összevesz férjével s az apostol után megy. De ekkor kiderül, hogy az apostolnak, a ki feltűnést hajhászó tanai miatt állását is elvesztette, egyáltalán nincs kedve a vénülő asszony terhére magára vállalni. A nő hitében keservesen csalódva távozik s a mű vége úgy fogható fel, hogy az asszony visszatér a családi tűzhelyhez, de úgy is magyarázható, hogy nem tér többé vissza urához, hanem felszárult fiának él ezután s belőle a

műben szereplő férfiaknál különbb jellemet akar nevelni. Ha ez a czélja, úgy aligha sikerül, mert fia a mű során már oly gyenge jelleműnek bizonyul, hogy a megalkuvó férjnél s az álszent házi barátánál jobbá nem igen lesz.

De akár úgy fogjuk fel a dráma megoldását, hogy a homályos «szabad tanok» fölött győzelmet arat a józan gyakorlatiasság, — akár úgy, hogy az asszony hivatása a mai nemzedéknél különbb nemzedéket nevelni: el kell ismernünk, hogy az írónő a dráma több helyén igaz hangokat hallat a virulása alkonyatához közeledő asszony benső vívódásából. Nem is történik semmi a műben, a mi a jóra való nő jellemét komolyabban érintené, — de nem is történik semmi, a mi valódi dráma tartalma lehetne. Voltaképpen egy alig megkezdett s még csak gondolatban elkövetett, de idejekorán félbemaradt házasságkötés ki nem fejlett története ez s mint bizonyos modern társadalmi drámák általában, inkább vigjátéki ötletet rejt magában. Hiszen öregedő asszony, a ki udvarlójához szokik s udvarló, a ki megjő az áldástól, szinte követeli a vigjátéki feldolgozást.

A mű mindenesetre egy érző s a nők helyzete fölött sokat töprengő női lélek munkája. Kár hogy nagyon hatása alatt áll az ibseni irodalomnak s hogy nem eléggé ismeri a magyar társadalmat. Hegyesi Marinak, a régóta nem szereplő művésznőnek, hatásos szerepre adott alkalmat. Már Gálnak a férj és Mihályinak az udvarló szerepében alig jutott tér az érvényesülésre.

Dezso Lajos, a Nemzeti Színház immár réginek mondható jeles színésze «Az utolsó fejezet» cím alatt szindarabot írt, a mely a közönség körében kétségtelemül tetszésre tarthat számot. Mint színész mindenkéltől szerepekről gondoskodott a szerző s rövid darabja keretében is alkalmat adott Márkus Emiliának és Gálnak, hogy sikert arathassanak. Egy szeparében, mulatozó orpheumi tagok és habitűk között lép fel Márkus Emília, mint orpheumi csillag, a ki azonban igazán tud szeretni. Barátja, a ki őt egykor férjétől elcsábította, hűtlenül elhagyja s a művésznő ujongva, zokogva amúgy sirva vigad a szeparében, míg a társaság tréfából nem hoz oda egy züllött börtönviselt utcai alakot, valami reklám-em-

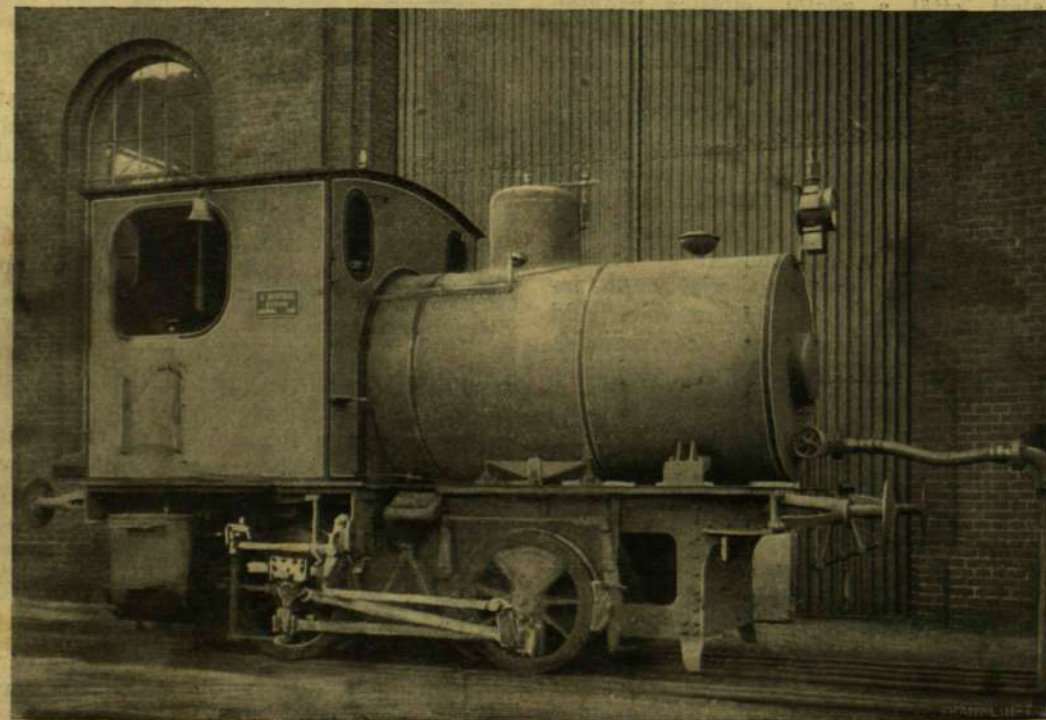
AZ ELSŐ TÜZ NÉLKÜLI MOZDONY HASZNÁLATBAN, BERLIN MELLETT.

bert, a ki hátán plakátot hordozgat. A czimborák jóllakatják a szegény embert, a kiról utóbb kiderül, hogy a művészno férje volt s a művészno miatt züllött el. Erre a művészno, a kit előbb kedvese elhagyott s a ki most látja, hogy mily nyomorult emberért tette tönkre férjét, mérget iszik és meghal. A vig farsangi jelenet megható tragédiával végződik. Dezső Lajosnak, a ki szerényen visszavonulva, magának nem irt szerepet, legfőbb érdeme e műben, hogy Márkus Emiliának oly szerepet adott, a melyben ez száz színben csillogtatja gazdag művészi egyéniségét.

*

«A becsület», «Sodoma pusztulása» az «Otthon» s még számos más színmű szerzőjéről, Sudermann Hermantól, új társadalmi dráma mutatnak be a Magyar Színházban. Sudermann még mindig elsőrangú színpadi íróknak tekintik a németek s bár az újabb időkben sok és erős támadásban részesült, Németországban még mindig nagy színházi eseménynek tekintenek egy-egy Sudermann-darabot. Így a «Virágos csónak» (Blumenboot) is bejárta a németek színpadjait és sok helyen zajos sikert aratott. E siker magyarázata több az életből ellesett erősen naturalista képben rejlik. A szerző ritka érzékkel bír a társadalom bizonyos züllött és félig züllött alakjainak életű rajza iránt. Oly zsarner-képeket tud festeni, melyek egy korhadt világ közepette úton-útfélen találhatók s a melyek a tisztaságnak nevezett, de voltaképpen végsőig romlott német társadalmat a maga dekadens hőbortjaival, élvhajszatával és dekadenciájával közepette is észrevehető nyersségével állítják a világ elé.

A mű egy milliomossá lett német gyáros-család körében játszódik s hősnője a család egy feminista sarjadéka, az ultra-modern Thea kisasszony, a ki nem hisz sem erényben, sem szerelemben, nem tud sem kötelességről, sem női hivatásról. Amolyan «felvilágosult» hajadonka, a ki bizonyára olvasta Mantegazzát, valamint az összes felvilágosító népies röpiratokat. Lelke mélyéig vásott. Férjes nővérét — a ki hű az urához — kaján örömmel tuskolja bele a házasságtörésbe. A maga részéről is csak kalandnak tekint a házasságot s miután akad a családban egy hasonlóképen vásott fiú — Fredi — a ki hajlandó vele ily kalandba becsájtkozni, nőül megy hozzá. Házassági megegyezésük feltétele, hogy mind a két fél szabadon csaponghat azután is. Fredi úr vígan tovább járhat grizettei után, Thea ő nagysága meg fesztelenül fogadhatja udvarlóit. Sőt még ennél is többet köt ki a feminista hölgy: esküvőjük után férjével együtt mulatni megy a grizettek közé. S meg kell érnie, hogy egy elzüllött «művész» ad neki oktatást az — erkölcsből. A nézőknek pedig meg kell érniük, hogy e lelke mélyéig romlott nő-alak, a ki nemcsak férjes nővérét oktatta ki a rosztá, hanem maga is kész volt egy

TÜLHEVÍTETT, NAGY NYOMÁSÚ GÖZZEL, TÜZELÉS NÉLKÜL HAJTHATÓ MOZDONY.

és urakat szállítanak a pazarul kivilágított hangversenytermekbe, színházakba és estélyekre. E termek esténként megtelnek derűs színekbe öltözött alakokkal és a szép asszonyok ruhája vakítóan sugároz le a sok gyémánttól, drágakőtől. A pompa korszakának is mondhatjuk azt, a mit a társadalmi élet jelenleg megteremt. Divat Ó Felsőének bőséges alkalmat kínálkozik arra, hogy két kézzel szórja öltettségének kincseit, kaprázatát.

Volt idő, nem is olyan régen, a mikor hosszú éveken át mindig feketébe öltöztek a nők. A legelőkelőbb szalonokban sem láttunk egyebet, mint fekete ruhát, akár selyemből, bársonyból vagy muszlinból készült; legfeljebb még a fehér színt tűrték meg mellette. Ebben mindannyian Erzsébet királyné, a mi nagyszonyunk példáját követték, a ki kora ifjúságától kezdve mindig csak e két színt kedvelte.

Most mindennek épen az ellenkezője áll; mintha kábulatba ejtett volna bennünket e káprázatos divatpompá. Minden rangbeli és korbeli nők lassanként mámoossá lesznek a fénytűzés és szomjától. Valamennyien keresik, kívánják azt, a mi a szemnek jól esik és különösen a mi szépségüket fokozza. A csipkék, díszek és paszományok művészi kivitelű tömegének egyes-egyedül ez a czélja, a suhogó selymekkel és selyemlgy básonyokkal egyetemben.

Különösen a bársonynak jut nagy szerepe az ideitől folyamán. Gyönyörű estélyi ruhák készülnek belőle. Az alj sima, minden felső dísz nélkül omlik alá, kis uszályllyal és lég redőzettel. A blúz ugyan olyan színt selyemmuszlinból készült rövid ujjakkal, melyet természetesen hosszú, fehér keztyű egészít ki. Különböző betéteket, gallérokat látunk a blúzban, olykor vagyont érő, valódi csipkéből. Az ilyen izléses öltözék minden ízében elegáns és a mellett megszese elhagyja a bántó feltűnést.

A muszlin- és csipkelbűzők nagyon kedveltek, dacára annak, hogy ma már sok ruhának megvan a maga dereka. A csipkelbűzőkat díszítik himzéssel, esetleg selyemöltésűvel is. Az ezüst- és aranyhimzésnek nagy szerepük jut itt és szerencsés kézzel egyesíthetjük az idegen izlést a miénkkel. Magyarabb mintát ugyanis nem tudunk elképzelni, mint a milyet a nép leányai készítenek az ország különböző részeiben. Estélyi ruhának pedig nincs kedveltebb díszje a himzésből.

A nagyvilági hölgy színházi köpenye főleg szőrméből készül. Selyemmel bélelve a drága prémek szinte raffináltan hatnak a báli ruhák lenge hátterén. Belemérülnek a pókhaló könnyű fodrok és csipkék tömegébe, a szájak összeszimulnak és valami csodálatos keverék keletkezik. Szabásuk hasonló ama XVII. Lajos korabeli köpenyekhez, melyeket régi, időbarnította képekben látunk. Nagyon bővek, sok réteg van rajtuk, a kényes ruha nem gyűrődik alattuk és melegeket is adnak. Az anyagot általában rókaprém adja, és olykor széles czobolygallér van rajtuk.

Képünkön bemutatunk egy csillámszies estélyi ruhát Anyaga fekete selyemmuszlin, mely fehér selyemre borul. Alul széles csipke van csillámmal bevonva, mely dísz felülé futó füzékben folytatódik. A derékon a tulajdon díszát látjuk a kivágás közé elrendezve. A ruha szabása kissé empire-izlésű, a mit a rövid derék bizonyít. Rövid, dudoros ujjak, elől egy rózsaszínű básonyruha.

Második ábránkon színházi- vagy hangversenyruhának alkalmas mintát mutatunk be. Egybeszabott az egész, elől kötényszerű betét, mely — valamint a hátafelé emelkedő fodor, dúsan van hímézve. A derék bolero-formára készült, ugyancsak himzés-

sel. Eredetileg rózsaszínű selyem adja az anyagot, arannyal hímézve. De a ruha természetesen más színekben is készíthető.

Végül egy tea-gownt mutatunk be, mely — főleg kisebb estélyeknél — a háziasszonyok kedvenc viselete. Ki van fejezve bennük az az otthonosság, mely bizonyos kellemes fesztelenséget teremt. A ruha anyaga fehér selyemmuszlin, fehér selyem alapra fektetve. Az ujjak dús redőzethen omlanak alá, szinte tunikát képezve. Kivágása rendkívül díszkrét, az egész görögös benyomást kelt. S... i Bella.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Utazás Pestről Budapestre. Ezt a kétszékűvilág nagyon elmés czímű Agai Adolf adta új könyvének, a mely egyike a kitűnő tárcza-író legérdekesebb műveinek. Tárgya az az átalakulás, a melyen a magyar főváros keresztülment az utolsó emberöltő alatt. Olyan dolgokat ír meg tehát most Agai, a melyek kedvesek mindenki szívének: az öregeknek, a kiket az író visszavezet gyermekkoruk és ifjúságuk idejébe s onnan megtéti velük újra azt az utat, a melyet fejkörükön át megjártak; a fiataloknak, a kik az ő emlékezési alapján értik és ismerik meg a mai Budapestet, mikor visszamennek a forrásokig, a mai fejlődés kezdetéig. Eriől mi, a kik a fejlődésnek csak az eredményeit látjuk, nagyon nehezen kapunk felvilágosítást, végig kellene lapoznunk a régi hírlapok egész sorát, ha meg akarjuk tudni, milyen élet folyt itt a Duna partján 50–60 év előtt. Agai erre könnyű szerrel megtanít, mert nemcsak vagy félszázada lakik egyfolytában Budapestben, hanem mindig szeretettel, érdeklődéssel és éles szemmel figyelte e nagyváros nőtt város életét, mozgalmait, változásait, elmúló emlékeit, újdonságait. Emlékszik a legapróbb részletekre is és mindent olyan elevenen tud emlékeibe beállítani, hogy ha itt-ott netalán megcsalja is emlékezete, még akkor is jellemző marad. Figyelme kiterjed mindenre: ép oly érdeklődve és érdeklődést kelteve tud beszélni a régi vágóhidakról vagy postáról, mint a tájképi szépségekről, hazafias, irodalmi, művészeti mozgalmakról. S ép ez adja meg tárczazikáinak — mert a könyv minden fejezete egy-egy tárczazikát, Agai ismert modorában írva — korrajzi becset, hogy az apró-eseprő dolgok ép úgy megtalálják benne a helyüket, mint a nagy dolgok. A tartalmas és kedves könyvet számos érdekes illusztráció díszíti, részint a Fővárosi Múzeumban őrzött s a régi Budapestre vonatkozó képek, részint a legkedveltebb illusztrátoroktól származó rajzok, részint fényképek után.

A «Budapesti Szemle» januári számának első helyén Marczali Henrik ismerteti egy Magyarországról szóló angol politikai könyvet. Wertheimer Ede igen érdekes új adatok alapján foglalkozik a jurátusok felségértési pörét 1854–1837-ben, mely politikai következményeiben korának egyik legnevezetesebb eseménye volt. Gróf Vay Péter ausztráliai tanulmányútja eredményeképpen Adelaidét, Ausztrália egyik fővárosát írja le. Szépirodalmi olvasmányt egy spanyol regénye, Blasco Ibañez «A halászbárka» című műve, Léva József «Egy helyek» című verse s Thaly Loránt egy Hugo Viktor fordítása adnak. Berki Miklós tanulmánya az ősi műtárlatokról, Berki Miklós színházi szem-

JÉG-VÁGÓK A KIS-DUNÁN.

léje s az Illyés Bálint költeményeit, Barabás Ábel Petőfi-életrajzát és Spinoza magyar fordítását ismertető «Ertesítő» rovat zárják be a füzet tartalmát. A «Budapesti Szemle» Gyulai Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg, előfizetési ára félre 12 korona egyes szám ára 2 korona.

Magyar dráma olasz színpadon. Magyar színdarab csak a legkritikább esetben kerül külföldi színpadra s ha eddig került is, csak kísérlet volt és komoly, tartós siker sohasem fakadt a nyomában. Tudunkkal eddig kizárólag német s főleg bécsi színpadokon próbálkoztak egy-egy magyar darabbal, más nemzetek még nem vették észre drámaírodalmunkat. Most Európának legnagyobb színésze, Zaccconi tett egy érdekes kísérletet: előadta Molnár Ferenc «Az ördög»-ét a turini Teatro Carignano színpadon. A kísérlet fényesen bevált: a közönség nagy tetszéssel fogadta a darabot, lelkesen ünnepelte Zaccconival együtt a fiatal magyar szerzőt. Hogy ez a siker nem volt mondva csinált, mutatja a turini lapok magatartása: van köztük, a mely föltétlen dicsőretiltel szól róla, van a mely bírálga, de komolyan veszi valamennyi s elismeri róla, hogy jelentékeny, a modern dráma magas színvonalán álló munka. Ez pedig többet jelent a konvencionális, semmitmondó dicsőretiltelnél, mert azt mutatja, hogy a darabban érdemes külföldinek is behatóan foglalkozni. El lehet mondani, hogy az «Ember tragédiája»-nak németországi sikere óta nem tett magyar színpadi mű olyan komoly hatást határainkon túl, mint «Az ördög». S hogy a darab értékes elemeit a színpadi előadás érvényre emelte, erről Zaccconinak a neve is bizonygát: ránk nézve is, a

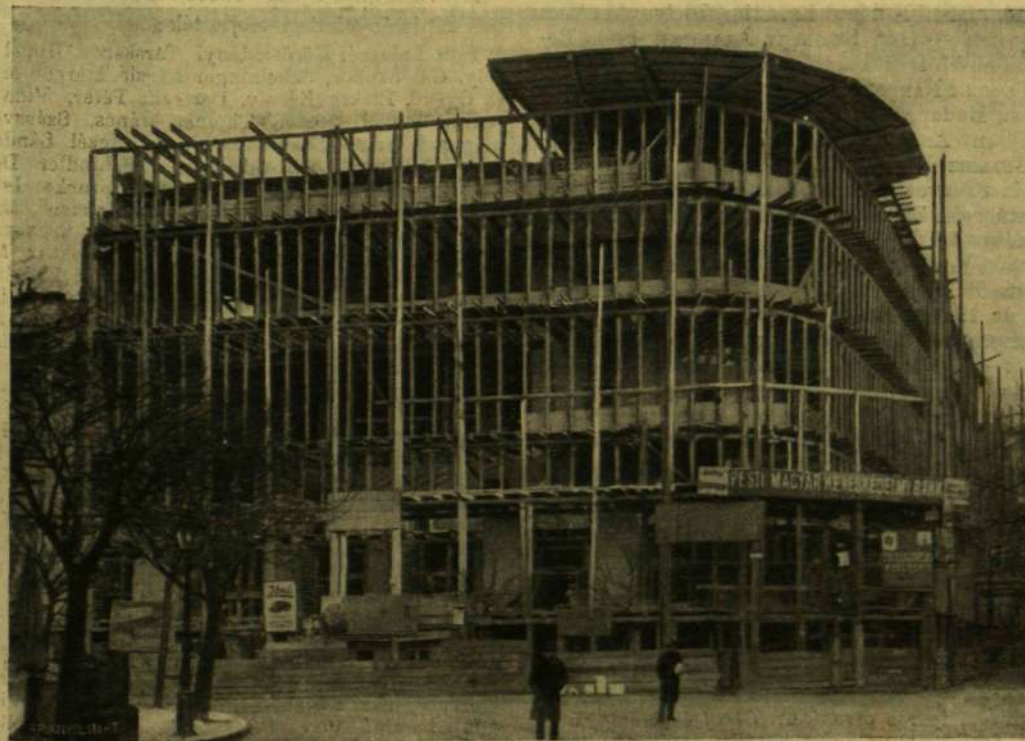
kik Hegedűs előadásában láttuk a darabot, nagyon érdekes volna, ha alkalmunk nyílna összehasonlítani a nagy olasz színész alakításával.

Barakonyi Ferenc költeményei. Barakonyi Ferenc XVII. századi erdélyi magyar nemes ember volt, a kiról eddig csak annyit tudunk, hogy írt egy Zrinyit dicsőítő éneket. Erdélyi Pál a fontebbi czímmel megjelent könyvében most kimutatja, hogy Barakonyi a szerzője annak a terjedelmes s a maga kora szempontjából értékes verses-könyvnek, melyet Gergely Sámuel fődözött fel gróf Teleky László Gyula hosszúfalvi levéltárában s mely azóta ajándék útján az Erdélyi Múzeum könyvtárának tulajdona lett. A versek maguk nem emelkednek ugyan ki a XVII. század magyar költészetéből, de azért akad bennük szépség s mint a korukbeli magyar nemesség érzésmódjának emlékei, érdekes dokumentumok. Erdélyi Pál nagy történetírói pontossággal vizsgálta meg a kéziratokat s sikerült neki meggyőzni az olvasót, hogy joggal köti őket Barakonyi nevéhez, a mivel kétségtelen szolgálatot tett irodalomtörténetünknek.

Magyar gazdák a német földről. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a múlt év tavaszán, május végétől június 19-ikéig társas tanulmányutat rendezett Németországba. Összesen 62-en indultak útnak s előre megállapított program szerint egész sereg különféle terjedelmű és irányú gazdasági, mezőgazdasági tanintézetet, ipartelepét stb. látogattak meg, úgy hogy átanulmányozhatták a gazdálkodásnak majdnem minden módját és irányát, a mi csak Németországban divik. Erről a tanulmányutról számolnak be egy testes könyvben, melynek egyes részeit az utazó társaság tagjai írták s melyet Buday Barna szerkesztett. A könyv részleteiben elmondja a tanulmányút lefolyását, azután a német gazdaságszolgálatot jellemző gróf Mojlath József, a szövetségi életet és a mezőgazdasági életet dr. Magyar Károly, a növénytermesztést Marton Andor, a növénytermesztési kísérleteket Medveczky Károly, az állattenyésztést Gallasy László, ifj. Nagel Henrik, Tschida Artur, a gépeket, gépészeti eszközöket Szikszay Sándor, a szőlőművelést dr. Magyar Károly. Még egy-egy fejezetben Vargics Imre szól a német gazdákrol, a társaság negyvenkét tagja rövid aperqueket mondják el hangulataikat, megjegyzéseiket, dr. Bálint Béla az életmódokat, szokásokat ismerteti s a végén a szerkesztő foglalja össze egy zárószóba a könyv keletkezésére vonatkozó mondanivalóit. Mint a könyv tartalmának áttekintéséből is láthatni, a németországi tanulmányút rendkívül gazdag lehetett gazdasági tanulságokban, a melyek tényezői lehetnek a mi mezőgazdasági haladásunknak. Úgy tudjuk, az Országos Gazdasági Egyesület a jövőben is szándékszik ilyen kirándulásokat rendezni, a mivel bizonyára nagy mértékben gazdagítja a magyar mezőgazdaság körüli érdemeit.

Magyar írók élete és munkái. Szinyei József nagy lexikális munkájának most jelent meg 107-ik füzet (XII. kötet 7. füzet), a mely a Sextius és Simor czímszók közé eső magyar írók életrajzait és bibliográfiáját — összesen 240-et — adja. Eddigelő a százhet füzetben összesen 29,104 írónak életrajza és munkáinak jegyzéke van felsorolva.

Emlékszünk régiekről. Somogyi Ede termétes könyvében arra vállalkozik, hogy megírja az emberiség történetét első feltűnésétől fogva egészen a kultura keletkezéséig. Érdekes kísérlet, de felettébb

A KERESKEDELMI BANK ÉPÜLŐ PALOTÁJA AZ EGYKORI DIANA-FÜRDŐ HELYÉN, MELYEN BELÖL MÁR FÜLVANNAK ÉPÍTVE A PALAK, KÍVÜL PEDIG CSAK A VAS-VÁZ VAN MEG.

Teatro CARIGNANO
RECITE STRAORDINARIE
 Ermete ZACCONI
 Questa sera SABATO 11 Gennaio, ore 20.15
II DIAVOLO
 di FRANCESCO MOLNAR
NUOVISSIMA PER L'ITALIA
 Il Diavolo... ERMETE ZACCONI

PREZZI D'INGRESSO: Ingresso Palco, Platea e prima Galleria L. 1
 Seconda Galleria Cent. 40 - Loggione Cent. 40
 Palcoscenico L. 4 - Sella L. 2.50 - Numeri Palco e 1^a Galleria L. 1.50
 Palco, Orlova prima L. 1.50 - Orlova seconda L. 1.00 - Orlova terza L. 7

MOLNÁR FERENCZ «AZ ÖRDÖG»-ÉNEK TURINI SZINLAPJA.

veszedelmes is különösen olyan írónál, mint e könyv szerzője, a kinek van hajlandósága a túlmerész kombinációkra s a ki szeret tovább kalandozni, mint a mennyire a szigorúan tudományos methodusok engedik. Sok olyan dolog van elmondva a könyvben, a mi a szerző széles körű olvasottságát árulja el, kritikával kell azonban olvasni, mert könnyen félvezteti az olvasót.

Az Erzsébet királyné emlékműzeum leírását most adta ki egy szép kis könyvben Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, a kinek gondjaira van bízva az Erzsébet-királyné emlékműzeum is. Bevezetésül a szép illusztrációkkal ékesített könyv elmondja az emlékműzeum alapításának körülményeit s aztán pontos és hű leírásokat adja a kegyetes szemlélőre kitért tárgyaknak.

Íróink életéhez Mokok Gyula e című füzet azokkal a régi írőkkel foglalkozik, a kik egykor a heidelbergi egyetemen jártak. Már eddigi kutatók is közölték ezekre vonatkozólag számos adatot, de köztől részint hibásak, részint hézagok. Mokok Gyula könyve helyesbíti a régebbi tévedéseket, pótol sok hézagot és egész sereg új adatot hoz fel a régi magyar irodalomra és művelődéstörténetre való ismereteink kiegészítésül. A kis munka a szakemberekhez szól, nem is akar több lenni, mint adatgyűjtemény, de mint ilyennek megvan a maga tisztességes értéke.

Modern mesék és mások. Halmi Bódog e című alatt egy sereg apró mesét adott ki. Gondolkozik, de nem eredeti s főleg nem eredeti formákban gondolkozó ember munkái; az a fő bajuk, hogy a point-jük nem igen csattan, néha egészen különválnak a mesétől, néha belefejt, legtöbbször pedig melléje talál a ciznának.

Új könyvek: Utazás Pestről Budapestre. Rajzok és emlékek a magyar főváros utolsó 65 esztendejéből. Irta Porzó (Agai Adolf) Budapest, Pallas részvénytársaság; ára 10 korona.

Barokk művészet. Sajtó alá rendezte Erdélyi Pál. Kolozsvár, Stein János bizománya; ára 5 korona.

Magyar gazdák a német földről. Szerkesztette Buday Barna. Budapest, kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület; ára 5 korona.

Magyar írók élete és munkái. A M. T. Akadémia megbízásából írta Szinyei József kir. tanácsos, 107. füzet (XII. kötet 7. füzet). Budapest, Hornyánszky Viktor. Egy-egy füzet ára 1 korona.

Emlékezzünk régiókról. Irta Somogyi Ede. Budapest, 1908.

Az Erzsébet-királyné emlékműzeum. Irta Szalay Imre. Budapest, Stephaneum; ára 40 fillér.

Íróink életéhez. Irta és kiadta Mokok Gyula. Budapest, Veres Pálné utca 36. szám.

Modern mesék és mások. Irta Halmi Bódog. Máramaros; ára 2 korona.

EGYVELEG.

* A süketnémák száma Franciaországban jelenleg 19,514, vagyis minden 100,000 ember között van egy süketnéma. 1851-ben 29,517-en voltak, 1861-ben 21,956-an. Számuk tehát, ha lassan is, de apad.

Gége, torok, tüdő, gyomor, stb. hurutos bántalmainál az összes ásványvizek hatását jóval felülmúlja a málnási Siculia gyógyforrás. Főraktár Brázy Kálmán (József-körút 57.).

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: LADÁNYI GYULA dr. ügyvéd, 48 éves korában, Budapest. — SCHÖBER LAJOS nyug. magyar államvasuti felügyelő, a Ferencz József-rend lovagja, 50 éves korában Budapest. — JANDEK ENDRE állami polgári fiúiskolai ének-tanár, székesegyházi orgonista, 34 éves korában Győrött. — KIRSCHMAYER AGOSTON szepesváraljai postafőnök 53 éves korában. — KISS ELEK nyug. főszojgábiró, a nagyváradi függetlenségi párt egyik vezetője, református egyházmegyei tanácsbíró, 65 éves korában Nagyváradon. — BEKÉNY PÉTER dűsgazdag földbirtokos, 73 éves korában Debreczenben. — GÖMÖRY JÁNOS földbirtokos, Gömör-Kishont-vármegye táblabírája, Kőburg Fülöp herceg nyug. jószágkormányzója, 95 éves korában Szerkében. — WAGNER JÓZSEF márv. főraktáros 63 éves korában Budapest. — Esztelnei BÍRÓ KÁLMÁN királyi tanácsos, volt országgyűlési képviselő, földbirtokos 79 éves korában Aradon. — GEBHARDT LAJOS dr. egyetemi tanár, a székesfőváros nyug. tisztii főorvosa, 72 éves korában Budapest. — Salfai SZITA ELEK nyug. magyar királyi posta-és távirófelosztás 55 éves korában Budapest. — TICHY JÓZSEF nyug. magyar államvasuti felügyelő 75 éves korában Munkács. — KESÉRY BALÁZS, az újpesti királyi járásbíró albirája 34 éves korában Újpesten. — LOSONCZI NAGY KÁROLY nyug. magyar királyi adótiszt 69 éves korában Vác. — JESKÓ ALAJOS ág. ev. lelkész, a ki 39 éve működött lelkészi minőségben, Pécsen. — HEGELMANN JÁNOS, a székesfővárosi házi könyvtárhoz gépmestere 54 éves korában Budapest. — CZERMANN JÁNOS vendéglős 55 éves korában Bányán. — KÁLMÁN SÁNDOR kereskedő, a mezőtúri kereskedelmi egyesület elnöke, 49 éves korában Mezőtúron. — Z. ZORÓCZY LAJOS állami polgári fiúiskolai tanár életének 50-dik, tanári szolgálatának 29-dik évében Újvidéken. — LISZKAY LÁSZLÓ okleveles gazdász, 40 éves korában Budapest. — NAGY IGNÁC, volt rábacsánaki plébános, nyug. székesegyházi sekrestyés-igazgató, szentszéki ülnök 85 éves korában Győrött. — Gyerkényi PÉTER Ignác eszázári és királyi kamarás, magyar királyi honvéderővezető 51 éves korában Budapest. — FRANK EMIL a Magyar Általános Hitelbank ügyvezető titkára 37 éves korában Budapest. — KATINSZKY GÉZA zempléni megyei főesperes, sátoraljai helyi városi plébános, Sátoraljai helyen. — NEMES KOVÁCS ANDOR, Veszprém vármegye árvaszéki jegyzője és tiszteletbeli ülnöke, 32 éves korában Pusztai-Köveskúton. — KIANCESEDI DEREKASSY LÁSZLÓ dr. fővárosi gyákorló orvos, 47 éves korában Budapest. — SZÉLÉ GÁBOR fölszentelt arcopolisi püspök, egervári prépost, az egri érsek segédpüspöke, főszékesegyházi kanonok és aranyis és áldozópap 85 éves korában Egerben.

Özv. FESTECS LEONÉ grófné, szül. felsőkubinyi és deményfalvai Kubinyi Krisztina 70 éves korában Budapest. — Özv. SZIGETHY ALAJOSNÉ, szül. Bercei Ilona 55 éves korában Budapest. — Marsheili TESSELY NÁNDORNÉ, szül. Cathry Paula 34 éves korában Budapest. — Idősb SÁNDOR ISTVÁNNÉ, szül. Csorna Anna 78 éves korában Tóvárosban. — Özv. TILNYSZ JÓZSEFNÉ, szül. kishalmgyi Hollák Dénese 82 éves korában Budapest. — FÁBIÁN DÉNESNÉ, szül. Zalay Paula, Fábán Dénés kispisti református lelkész felesége Budapest. — Özv. Erdőteleki KOVÁCS JÁNOSNÉ, szül. Krausz Ida 67 éves korában Budapest. — MESTER ILONKA, Mester Gyula dr. 19 éves leánya Nagykőrösön. — Özv. ÁZER MUALYNÉ, szül. Skolnik Lujza 73 éves korában Győrött. — Nagybócsai SÁNDOR ANON 84 éves korában Keeskemén. — SZEMESZKY INÉX, özv. Szmiesszky Józsefné, szül. Mercader Viktória 19 éves leánya Léván. — Özv. RAAB JÁNOSNÉ, szül. Palásty Mária 76 éves korában Kiszsebenben. — Özv. dragimirestyei VLACHOVITS SZILÁRDNÉ, szül. kistéri Triebler Paulina 60 éves korában Németelemléi községben.

Szerkesztői üzenetek.

Láz. Rapszódia stb. Szeretjük az erőteljes hangot, de semmit sem gyűlöltünk jobban, mint a puffogó dagályt, a mely erőnek szeretne látszani.

Ökänizási iparos olvasókról. Oldal és lap ugyanazt jelenti, level alatt az egész papírlapot értjük, melynek mindkét oldalán nyomtatás van.

Emlékek a füstben. Anyámhoz. A novelláska je-

lentéktelen semmisség, nincs benne egy emberi vonás. A versben van valami kevés melegség, de nincs benne eredeti, egyéni művészet. Hogy elvesse-e a pennát vagy megtartsa? Ez a kézirattal szembe alapot, hogy ezt a kérdést eldöntsük. A legjobb esetben is azonban túrtörténeti kell a vágyát, hogy a nyilvá-nosság élé kerüljön.

K. J. jubileumára. Azt hisszük, a jubilás, a ki alighanem nagyon gyűlöli a rossz verseket, felettébb megharagudott volna, ha hozzá intézett versét kiadnók.

Téli estén. Igen, van itt is boldog élet. Lapos elmédekések, úgy emléksünk, már sokkal jobb dolgait is nem adtuk ki.

Virasztás. A renetegből. A legjobb akarattal sem mondhatunk egyebet, mint a múltkor; nem kész dolgok, úszálnak bennük val mi szín-foszlányok, de színek, az nincs.

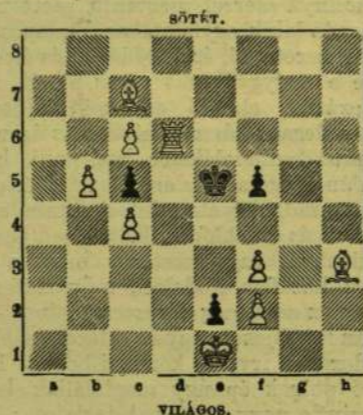
Egy halottat siratgatott. Nagyon száraz, lapos, lendület nélküli.

Dalok a faluból. A kéz Ézsaué, de a hang Jakóké. Maga írta a verset, de más valakinek a hangján.

Pusztuló kertben. Úgy dolgozik, mint a szobafestő; kész patronokkal, nem magálatta színekkel. Majd minden képe, fordulata, magának a versnek az alapfogalata, hangulata megalkakítása ismerősünk; nem érezi rája a művész kezét, a mely friss színeket vet a papírra s a régiakat is frissnek tudja feltüntetni érintésével.

SAKKJÁTÉK.

A 2572. számú feladvány Kintzig Róberttől, Pakerten.

Világos indúl és a harmadik lépésre matot ad.

KEPTALÁNY.

Az 51-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Önök felállnak, és én leborulok a nemzet nagy-sága előtt.

A «Vasárnapi Ujság» 1907. évi 52. számában közölt képtalányokat megfejtették:

Tóth Lajosné, Körösladányi László, Hergár Marci és Gyöző, Elekés Károly, Dereczki Péter, Vida Ferencz, Senkei József, Thomka János, Szászvárosi magyar kaszinó, Szauer Betti, özv. Aczél Sándorné, dr. Vályi Gyula, Novák János, Schindler Dénes, Hoffman Barna, Suhayda Ferencz, Szarka István, Helle Mária, Török Elek, Rohonczi Jánosné, Hartig Tibor, Tománóczy Endre, Keeskeméti kegyeerdő társház, Múder Etelka, Vadas Jenőné, Batiz Mera, Bonyházi Károly, Putnokyi Barna, Ekecsné Keményfy Katinka, Nemeskúy Andor, Bánya Ernő, Kádár Róza, Uglei Amália, Olgva Lászlóné, Kádár Róza, Stross Ilonka, Kiss Mór, Erény Árpád, Klein Simon, Imre János, Buzás Ferencz, Farkas Gyula, Kiss Ilonka, dévni novádtisztai ékező, özv. Vajás Árpádné, ifj. Buzás János, Kiss Gábor, Magyar János, Brozina Gyula, Majoros Lukács, ifj. Dacra Mihály, Antal György, mezőtúri gazd. egyesület, Igó Elek, Wild Gyula, Cseh Imréné, horváti Kovács Lajos, Szent ferenczrendi zárda Pápa, Kovásznai Kovács Gizella, Fábri Rozsó, Kovács Sándor, Főris Lajos, Bukcs Sándor, Zsoldos Ilona, Horváth Vendel, Lévy Lajosné, Panajott Emmy, Monorkerületi takarékpénztár, Gwenter Ilonka, Biharhagybajomi népkör, Vály Mária, Fisch Farkas, Jankó Sámuel, Benke Balázs, Tornácsky Kálmán, Winter Félix, Jekkel József, Nagy Bertalan, Kádár Margit, Kattausch Böske, Pataki Piroksa, Thomka László, Toth Gyula, Vásárhelyi Imre, Molnár István, Csillag Katica, Gyomai kör-ponti kaszinó, Veres Béla, Zsoldos Károlyné, Singer Ferencz, Pócs József, Vidár Emilné, Fülöp Róza, Kintzig Róbert, Vida Ferencz, Schultz Károly, Wisz-haczky Sarolta, Szabó Kálmán, G. Gerzanits Gyu-

Jáné, Jász-árok szállási birtokossági kör, Medgyesy Emilia, dr. Szigethy Edéné, Vésztői Kaszinó, Oláh Béla, Thomka Károly, dr. Szilágyi Istvánné, Székes-fővárosi belvárosi kath. kör, Gál János, Szatmár-hegyi áll. elemi iskola, dr. Hősz Mihály, Horváth Elek, Stern József, Váci főgimnázium önképző-köre, Czikó Sándor, Szóts Gyula, Veres József, Tar-cay Kálmán, Szabó János, Wimmer Vilmos, Setan-csekényi Buday Vilma, Feldmann András, Czirbusz Endre, Ferenczy Emil, dr. Reményi Antalné, Kállay László, Makói társadalmi egyesület, Biró Albert, Szánthó Elek, Lebesch Lőrinczné, Hell István, Sándor János, Glázer Dező, dr. Szauer Károly, «Ling-központi kávéház, Lévai kaszinó, Tóth István, Füst Béla, Janik Elek, Günther Imréné, Kőszeghy Ist-ván, Ambrus Ilona, Horváth Mihály, Hadnagy Géza, Kovács Agoston, Abel Janka és Róza, Szabó András, Bély Mihály, Dimer Albertné, Szabados Gáspár, Kortvélyessy Zoltán, Halász Imre, Bányayné Irma, Igali kaszinó, Németbolyi kaszinó, Kimiti László, dr. Czeglédy Mihály, Schneider Pál, Körmeny Mihályné, dr. Zsákó Andor, Mátéka József, Sándor Gé-záné, özv. Béler Mihályné, Rácz Lajos, Balázs Nagy Rózsika, Biharmező keresztelési kaszinó, Orbán György, Müller Ferencz, Környe József, dr. Hattyány De-zsoné, dr. Villányi Béla Árpádné, Debreczeni és tisztviselői kör, Császár Dávidné, Söfaly István, Semsey Béláné, Villányiné Schacher Irma, Ferencz Samu, Hunyadi Béláné, Steiner Lajos, Szent-Iványi Mária, Czerman János, Lücke Franziska, Rajeczi Burián Sarolta, Czerman Ilonka, Somossy Béla, Nagy Endre, Topolyai otthonkör, Végh Piroksa, Schiller Frigyes, Zhorella Gyuláné, Szentaghy Ilona, Berz László, dr. Zavaros Gyula, Veisz Andorné, Lipovsek Ferencz, Szombathy Amália, Hershörfer Hugó, Biró József, Baksa Mariska, Glát Adolf, Wirlyf Irénke, Belinez András, Benik Gyula, Kiss Elek, Varga János, Selmezi János, Mezőberényi polg. kör, Przybilla Jenő, Macher Lászlóné, Dudás Gyula, Turjai társas-kör elnöke, Ormos Lajosné, Vig Emilné, Somogyi Kéthy kath. kör, Bau József, Olejnik Johanna, Pálffy Boldizsár, Ozánik Gyula, Kühne Adolf, Juhasz György, Meisel Ferencz, Riszner Ferencz, Csányi Róza, Dobsa Ferencz, Barcs Mihály, Esze Tamás.

Azokat, kik a megfejtést beküldötték, de nevük a fenti névsorban nem foglaltatik, kérjük, küldjék be újra a megfejtéseket, mivel az újévi nagy postai forgalomban levelük esetleg eltévedhetett. A megfejtéseket és a nyertesek nevét jövő számunkban közöljük.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Selyem
 és «Henneberg»-selyem 75 kr.-tól feljebb, lérménte és vámménte. Minta postafordul-tával. Megrendelések 1190-ig mely nyelven intézendők: an Seidenfabrik, Henneberg in Zürich.

A Bór- és Lithion-tartalmú gyógyforrás **Salvator**
 kitünő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag bántalmainál és közhvényéni, az cukor-betegségnél, az emésztési és léleg-zési szervek hurutjainál.
Húgyhajtó hatása!
 Vasmentes! Könnyen emészthető!
 Teljesen tiszta!
 Budapesti főraktár Edesokly L. uránl.

Engedjétek a kicsinyeknek a szabadban való játszást, akkor is, ha hideg van. Azonban adjátok nekik meleg ruhát és gondoskod-jatok arról is, hogy a nyak nyitkálható legyen megmunkáltatásuk ne legy-nek kitéve és így a gyermeknek dezzára a meleg ruhának, mégis meg-hünek. Azért a gyermekeknek Fay-fele valódi sodeni ásvány-pasullát kell adni, ha a szabadba mennék és akkor az az öröm fog éri, hogy a gyermekeknek a szabadban való mozgás többnyire kiválóan jól fog éri. A Fay-fele valódi sodeni ásvány-pasullát kaphatók I K 23 L-ért doboz-ként minden gyógyszertárban, drogeriában és ásványvíz-kereskedés-ben. Utánzatok azonban határozottan visszautasítandók. Vezetéki címszám: Ausztria-Magyarország részére: W. Th. Guntzert, Wien, IV. I. Grosse Neu-Gasse 27. 12052

RÉTHY BÉLA GYÖRTSZERESZ
RÉTHY TILLE CZUKORKÁT
 AVÁLÓDI RÉTHY TILLE CZUKORKA
 MINDEN ÉVŐS DARABJÁBAN RAJTA VAN ÉS NEVI: RÉTHY.

Ferromanganin
 Tinktúra Ferromanganati Aromatika. (Illatos Vasmangan-csöppek.)
 Kiváló tápláló, erősítő szer.
 Orvosi tekintélyek ajánlják
 12681
 gyengeségi állapotok, sápkór, vérszegénység, chlorozis és idegbetegség eseteiben.
 Vért ad:
 Lammers dr. orvos Kölnben a Rajna mellett ezt írja: «A Ferromanganin renkívül gyak-ran alkalmazom. Nem mulik el a nap, hogy több ízben nem iram betegeimnek. A hol sápkór és chlorozis ellen vascsöppek szükségesek, ott a Ferromanganin hatása utólagos. Néhány nap alatt helyreállítja az étvágyat, és a szervek speciális hatása. A feustuljt s a köz-érzést szinte szemmel láthatólag emeli.»
 A Ferromanganin ize igen kellemes, ifju és öreg szívesen veszi be.
 Egy üveg ára 2.50 K. Kapható a gyógyszerárakban.
 Főraktár Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógytárában, Király-u. 12. és Andrássy-út 26.

„AGRÁRIA“
 kukoriczasszartépbő gép.
 Ásványi szabadalom.
 Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárás-ról készséggel nyújtunk. 12176
 Levélcím: AGRÁRIA Budapest Váci-út 2. sz. 12142

Vesszőparipa-liliomtejszappan
 Bergmann és Társa cégétől, Dresden és Tes-schen E/m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan marad az összes gyógyszap-panok között, seplő ellen, valamint gyöngy, pulva bór és rózsás arczzsin elnyelésére és megtartá-sára. Darabja 80 fillérről kapható minden gyógy-szertárban és drogeriában, illatszér- és fodrász-talban. 12142

Vásároljon svájci selymet!
 Kérjen 10 filléres levelezőlapon mintákat feltekint, vagy fehé-r színesben 1.15 koronától 18 koronáig méterenként. Különleges-ség: Selymeknek társasági, menyasszonyi, hálí és utcai tolettékre, valamint bluzokra és bőlére stb. — Mi csak jóít-lással keszesített selymzetet adunk el direkt magán-feleknél vá-m- és portmentesen a lakásba szállítva.
 SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.)
 Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállítók. 12203

Elsőrendű
 terméke a magyar pezsgőgyártásnak, melyben a francia jeleg kifejezettek érvényesül s mint ilyen a francia pezsgőköt pótolni van hivatala.
 Kapható: 1282/1 minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben
 Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, Egyetem-utca 4. szám.

Angolkóros gyermekek
 szülőit értesítem, hogy a jövő nyá-ron a Balaton parton, az van-goldós gyermekek, idültelhelyi-orvosi felügyelettel megysítom, hol a legelőrehabilitáltabb angolkóros (legáláb három éves) gyermek 1/2-2 hónap alatt teljesen meg-erősödik s járni megtanul. (Válassz-bélyeg.) Balaton-Öszöd p. Falu-szemes. Kájel István reform. lelkész. 12657

+ Soványság +
 Szép és telt testidomokat keleti erő-porok által, kintetve: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903, 6-8 hét alatt 30 font súlygapa-pódás, garantált ártalmatlan. Orv-osvilág ajánlja. Szigorúan leiki-tásmérés. Nem szűdleges. Számos köszönet. Ára karolónál ént használt utatitással, postatitál-ványval vagy utatitével, de portó nélkül 2 márk. Hygien. intézet. D. Franz Steiner & Co., Berlin, 57, Königgrüzerstrasse 78. Budapest kapható Török József gyógytárban király-u. 12. 12403

Katona Géza Éttermei
 „Klotild“ kávéháza
 IV., Váci-utca 38. sz.

Külön termek és páholyok családok és nagyobb társaságok részére. Uj billiárdok, tiszta fajborok, izletes ételek. A kávéházban minden vasárnap és ünnepnapon katona zené. — Színház után friss vacsora.

KALOGÉN

BRÁZAY SÓSBORSZESZ FOGKRÉM
LEGJOBB SZER A FOGAK ÁPOLÁSÁRA

HA FÁJ A FEJE,
ne tévovássák, hanem használjon azonnal
Bereivás-féle MIGRAIN-Pasztillát
Minden gyógyszerárban és drogériában kapható.

OLCSÓ KÖNYVTÁR.
Szerkesztő Gyulai Pál.
UJ:
1430. A magyar szabadságharc német dalnokai. Szemelvények Hartmann Móricz költeményéből. Ford. Kozma Andor.
1431. Gyulai Pál. Emlékezések Ferenczre.
1432-1433. Istvánfi Pál. Volter és Grizeldis. Bevezette és magyarázó jegyzetekkel kísérte Vende Ernő.
1434-1436. Ihering Rudolf. Küzdelem a jogért. Fordította dr. Szilassy Cézár.
1437-1463. Mac Donagh Mihály. Az angol parlament szokásai, fricságai és humora. Ford. Huszár Imre.
1464-1473. Fogazzaro A. A szent. Regény. Ford. Vetési J.
1474-1478. Ötven év előtt. Elbeszélés. Irta Jókay Lajos.
1479-1480. A kondor. Irta Stifter Adalbert. Németből fordította B. K.
1481-1485. Candide vagy az optimizmus. Irta Voltare. Fordította Langer Ignác.
1486-1488. Furio. Elbeszélés. Irta D'Amicis. Olaszból fordította Elek Arthúr.
1489-1494. Sterne érzékeny utazásai. Ford. Kasziny Ferencz. Bevezette és kiadta dr. Berk Miklós.
1495-1497. Balzac. Irta Taine H. Franciaából fordította dr. Halasy Aladár.
1498-1499. A szendomiri kolostor. Irta Grillparzer. Fordította Györi K.
1500-1502. Nyomor és bűntettek. Irta dr. Balogh Jenő.
1503-1505. Utazás a Harzban. Irta Heine. Németből fordította Gábor.
1506-1508. A pozsonyi diéta. Vigjáték 3 felvonásban. Irta Berzók Árpád.
Kiadja a
FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irod. intézet és könyvnyomda
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Kalap-áruház : Old American :
Budapest, Belváros, Egyetem-utca 7. 4, 5 koronás kalap- és 10 koronás cilinderek-ujdonosságait ajánljuk. Arjegyzők küldetik.

NERUDA féle pipere **BORAX**
Készíti **NERUDA NÁNDOR**
BUDAPEST, IV. KOSSUTH-LAJOS UTCA 7. SZ.
1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

Szépítő Kúrát
végezhet mindenki odahaza, ha egy dr. Jutassy-féle szépítő készletet beszeres.
Bőrszépítő készlet a normális, ép, tiszta arc bőr szépségének ápolására és megőrzésére; száraz, sötét, durva, hámló, feszülő, viszkető, hervadó bőrre; ráncok és hibabőr ellen.
Bőrgyógyító készlet a fejedény, zsíros, pörzsös, aknés (mitesszeres), pattanásos (mmeris), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyási foltok és izadás ellen.
Bőrtisztító készlet. Elsőként, leharagnak nap-sütött arcok fehéritésére, szépítő és májfolt ellen.
Hámlasztó készlet. Leveszefolok, tégp'rusok, pattanás-nyomok, rózsapattanás (rosacea) bőrkeményedés, borvirág, himlőhely és sebhely ellen.
Haj-gyógyító készlet hajkoprosz, hajhullás ell. s kopaszod. megakadályozására.
Ezen készletek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekekkel, melyeknek biztos hatását 1802 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főurosa: dr. Jutassy József kozmetikus bőrgyógyász, egészségügytanár kennekedik, kinek receptje szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikerrel kezelheti magát azon szépség-hibája ellen, melynek megfelelő készletet beszeres. Jutassy dr. «Szépségápolás» c. könyve minden készlethez mellékelve van.
Minden egyes készlet ára 5 korona.
Készíti és elárusítja személyesen vagy posta útján a **Kozmetikai Gyógyintézet**
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em.
Kapható vagy megrendelhető az intézetben kívül minden gyógyszerárban. — Főraktár: Török József gyógyszerár 1240B Budapest, VI., Király-utca 12. SZÁM. 1240C

NERUDA féle pipere **BORAX**
Készíti **NERUDA NÁNDOR**
BUDAPEST, IV. KOSSUTH-LAJOS UTCA 7. SZ.
1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R-T.
Irodái: VI., Andrassy-ut 5 sz. a. (saját házában).
Beiktett részvénytőke: 10 millió korona. Eltűnt betéteket, lezártított váltókat és előleget nyugt értekpapirokra.
M. kir. szab. oszt.-sorajáték előlárasító helye: VI., Andrassy-ut 5. Készítélog-üzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek tere 4. (Irányi-utca sarok), VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-ut 6. 11983

SERAIL-ARCZKENŐCS,
Minden ártalmas alhatásra nélkül!
Minden ártalmas alhatásra nélkül!
SERAIL-ARCZKENŐCS, ARCZ-SZÉPTESZÉR
az arcot tisztítja, fehériti és bárosnyhává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill.
Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő toillet szappanok a kenőcs használatához. Serail-crème nappali használatra, Serail-puder kiváló finom arczpor három színben, fehér rózsaszín és crème. Egy doboz ára 1 kor.
Készíti **ROZSNYAY MATYÁS** gyógyszerár. Aradon, Szabadság-tér. 12994

KÖLTŐI MŰVEK:
A Franklin-Társulat kiadásai.
ADY ENDRE
VÉR ÉS ARANY
Ujabb költemények.
Ára 3 kor.

OLÁH GÁBOR
SAMSON
Költői elbeszélés.
Ára 3 kor.

Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részv. társ.-nál Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Tűzijáték
Lampion, cotillon, táncz turok, knall-bonbonok, álarczok papirsapkák, = ruhadiszek, = papirhangszerek, parókák, szakálak, juxczikkek, zászlók jelmez kellékek papir-guirlandok, papir-kalpok stb. kaphatók

EMMERLING
= ADOLF =
gyárosnál 12669
Budapest, Gróf Károlyi-utca 26. sz.
Arjegyzők.

Előkelő hölgyeink
sohasem látogatnak színházat, hangversenyt vagy nyilvános helyet a nélkül, hogy előbb ne gondoskodtak volna az arcbőr szépségének oly nagyon ártalmas külső behatások távolartásáról. Elismert tény, hogy előkelő hölgyeink és művésznők legkedveltebb toillet-czikke a szabadalmassalolt **Kriegner-féle Crème de Marguerite**
Az elismerő-levelek egész tömege igazolja, hogy használata mellett az arcbőr zsíros tapintata megszűnik, nem fényes, a nap, levegő, szél és hideg nem tehetnek benne kárt. Az arca üde, bársonypuhású lesz töle bőrhámítás, kiütés, májfolt, bőrszűcs, szemlő nem éktelekedik rajta. — A **KRIEGER-féle Crème de Marguerite** a legideálisabb szépítő-szer és a mellett teljesen ártalmatlan, mivel a lábbi hivatalos bizonyít. tanuskodik:
M. kir. áll. vegykisér. állomás Bépest.
Hivatalos bizonyítvány.
A Budapesti m. kir. vegykisér. leli állomás részéről ezennel hivatalosan bizonyítatik, hogy a Kriegner György gyógyszerár által gyártott Crème de Marguerite arczkenőcs fémalaktrészeket, festékanyagot vagy egyáltalában a szervezetre ártalmas hatáson anyagot nem tartalmaz.
Liebherrmann dr., a m. k. áll. vegykisér. állomás vezetője.
A **Kriegner-féle Crème de Marguerite** kizárólag a **KORONA-gyógyszerárban** kapható. 12615
Budapest, Kálvin-tér
Boros-utca sarok.
Egy tégely ára 4 korona.
Postai előfizetés naponta.

A legjobb szakácskönyvek:
Képes **Budapesti Szakácskönyv.**
Sz. Hilaire Josefa és mások nyomán szerkesztette **Zemplényi Szabó Antónia.**
Hetedik bővített kiadás. Négy színes és 53 fekete képpel.
Ára költe 4 kor., diszkötésben 4 kor. 80 fillér.
Magyar-francia szakácskönyv.
Irta **Dobos C. József.**
Négyszáz képpel és huszonnégy színyanyomattal melléklettel.
Ára diszkötésben 15 kor.
A Magyar Konyha.
Függelékül: A Házi Cukrászda. Szerkesztette **Kovács Teréz.**
130 képpel.
Ára költe 3 korona 20 fillér.
Legujabb és kipróbált **Magyar Szakácskönyv.**
Készítette **Németh Zsuzsanna.** Átnézte **Zilahy Ágnes.**
Tizenkettődik bővített kiadás. Sok képpel.
Ára költe 2 korona.
Az ügyes szakácsnő.
Középosztályu magyar konyhá' számára. Összeállította **Vörös Eszter.**
Negyedik kiadás.
Ára költe 2 korona 40 fillér.
Kaphatók:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

A Pesti hazai első takarékpénztár egyesület
hatvannyolczadik **ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT**
1908. évi februárius hó 2-án d. e. 10 órakor fogja Budapesten, Pestvármegye székháza disztermében (Városház-utca) megtartani.
TÁRGYSORZAT:
1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1907-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és a tiszta jövedelem iránt.
3. Egyéb igazgatósági előterjesztések.
4. A választmány huszonöt tagjának megválasztása (alapszabályok 41. §-a).
Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmzettéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmasított által, szavazati jogát, kinek részvénye 1907 december 31-éig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztárnál még le nem járt szelvényeivel együtt letételtett.
Budapest, 1908 januárius 9-én.
(Utánnyomás nem díjaztatik.)
Az igazgatóság.

Dr. Kapitány Kálmán
utikönyvei:
AZ OSZTRÁK CSÁSZÁRSÁG.
11 térképpel és 6 városi tervrajzzal.
Költe ————— 6 K
BÉCS.
Bécs város tervrajzával. ————— 80 f.
KARLSBAD.
Három térképpel. ————— 80 f.
MÉRÁN ÉS ARCO.
Két térképpel. ————— 80 f.
Kaphatók:
Lampel R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

BŐRSZÉKIPAR.

KENDI ANTAL Budapest, IV., Károly-utca 2.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. — Ebédláscékek, íróasztalok valódi bőrről, ülőbutor-állványok kárpitozásra. — Székátlakítások. 12680

FÉLDES MARGIT CRÈME
LEGJOBB
ARCZSZEPIÍTŐ
SZER

Csak SICULIA' nével ellátott üvegek valódiak.

A Málnási **SICULIA** forrás- víz

A gyomorégést azonnal megszünteti.

Páratlan nyálkaoldó és étvágygerjesztő

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál fölülmulhatatlan.

12608

A sós savanyu vizek királya.

Magyarországi főraktár
BRÁZAY KÁLMÁN
Budapest, József-körút 37.
Telefon 52-16.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és fűszerkereskedésben.

Sárga János
kolozvári ékszer- és ezüstáru gyárosról a legutányosban beszerezték a legdivatibb **ékszerek, ötvös-művek, ezüstneműk, órák, egyházi felszerelési és iparművészeti cikkek** előnyös részletfizetésre is. Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve. 12539

Dús kebel elérése czéljából.

A művészet szép kebelt elérni a hölgyekre néve már nem képez titkot, mióta a **Pilules Orientales** (keleti pilulák) csodaszere tulajdonságai ismeretesek. E pilulák tényleg azzal a képességgel bírnak, hogy a kebelt fejlesztik, szilárdítják és újra helyreállítják, valamint a nyak és váll kiálló csontjait elfedik és ennélfogva a kebelnek kecses teltséget kölcsönöznek a nélkül, hogy a derekat szélesítik. A **Pilules Orientales** filkpen keleti nővény-kivonatokból állanak és teljesen arsenikmentesek, az egészségre mindig jóhatásúak. Hathatóságukat nem szabad más külső vagy belső használatra szánt hasonló készítményekkel összehasonlítani. Egy több mint husz éves siker igazolja a **Pilules Orientales** hírnevét és bebizonyította, hogy azok éppúgy az asszonyok, mint a fiatal leányok számára az egyedüli igazán biztos szer, melyvel dús és szilárd kebelt elérni lehet. Könnyű diskret kezelés. Tartós siker körülbelül két hónap alatt. Egy üveges használati utasítással K. 6.45 bérmentve, utánvétl K. 6.75. **J. Ratié, gyógyszerész Páris.** Raktárak Ausztria-Magyarország részére: Budapest: Turók József, Király-utca 12. Wien: R. Pserhofer, Singerstrasse 15. 12292

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL

Higiénikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszere gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. ztvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.

Kitűnő fe. 5000-nél több orvosi vélemény.

J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben K. 2.60, egész literes üvegekben K. 4.80.

Vadászfegyverek

vívó- és torna-szerek, orosz sárcipők legolcsóbb beszerzési forrása

12548

Seffer Antal sporteszközök, hálók és kötélgyártó ipartelepe. Budapest, IV., Károly-utca, boltszám 12. (Kárpenti városrész épülete.) Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Beszélőgépek

7 koronától 500 ig. Részletfizetésre is. Lemecsekre. Ingyen Ódeon lemezek. Számtalan elismerőlevél. **Tóth József** gramofon kereskedő Szegeden, Kányk-utca 3. sz. Árjegyzék ingyen.

Feltűnést keltenek TITANIA gyorsgőzmosogépek és mangorók

Egy gyermek mossa vele az előbbihez képest 1/3 idő alatt

a ruhát hófehérré.

Minden gépet próbára 55 koronától feljebb.

• Képviseleők keresetnek. • Bizonyítványok, prospektusok ingyen. 12607

TITANIA-művek, Wels 179 O.-Oesterr.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a **„STELLA“-HAJVIZET,** mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti szívét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárában, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 12445

Hegedűk. Cimbalmok. Fuvolák.

Forgatható és önműködő hangszerek.

Elsőrangú gyártmányok.

Pompás kivitelben. Mérsékelt havi részletfizetésre.

ELEK és TÁRSA
Budapest, VII., Károly-körút 10.

Méltányos üzleti elvek, Előzékeny kiszolgálás.

Képes hangszórárjegyzék ingyen és bérmentve. 12555

Egészséges testben, egészséges lélek.

A nagy életigazságok közt is első helyen áll ez a közmondás. A kifogástalan, hibátlan egészségnek pedig főkélléke a fürdés. A természet-től fogva nem alkalmas bármely víz is az egészségre nézve felette kedvezővé, kitűnő fürdővízzé teszi a Rogátty-féle pipere-borax, amely a testnek ruganyosságot és bársóny-simasságot kölcsönöz. Kapható Rogátty Kálmán drogeriájában (Budapest, Rákóczi-ut 10.), valamint minden gyógyszerárban, drogeriában és fűszerkereskedésben. 12550

Magyar Könyvtár.
Szerkeszti Radó Antal.

Egy-egy szám ára 30 fillér.	506 szám	Minden fizet külön is kapható.
-----------------------------	-----------------	--------------------------------

UJ:

486. Katona Lajos. Középkori legendák és példák.
487. Guy de Maupassant. Az ékszer. Ford. Tóth B.
488-489. Wilde Oszkár. Bunbury. Köznapi komédia három felvonásban. Fordította Mikes Lajos.
490. Turgenyev Iván. Pjetuskov. Fordította Ambrozovics Dezső.
491. Cicero beszéde L. Manilius mellett. Fordította Szidarovszky János.
492. Somossi István. A bélyeggyűjtés kézikönyve.
493. Haldan Langaard. Wilde Oszkár. Fordította Moly Tamás.
494. Alfred de Musset. Szeszély. — Az ajtó tárva vagy zárva legyen. Fordította Hevesi S.
495-496. Wilde Oszkár. Az eszményi férj. Színmű 4 felvonásban. Fordította Mihály József.
497. Ady Endre. Sápadi emberek és történetek.
498-499. Wilde O. De Profundis. Ford. Mikes Lajos.
500. Beöthy Zsolt. Költők és hősök.
501. Krúdy Gyula. Hét szilva.
502. Wilde O. Aforizmak és ötlekek. Ford. Radó Teréz.
503. Daudet A. Művészasságok. Ford. Elek Arthur.
504-505. Sutro Alfréd. Az acélkirály. Színmű 4 felvonásban. Ford. Sebestyén Károly.
506. Wilde O. Flórenczi tragédia. Ford. Benedek M.

Kiadja **LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE** (Wodianer F. és Fial) részvénytársaság Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám. Kaphatók minden könyveskereskedésben.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

VASÁRNAPI UJSÁG

4. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 26.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

A DELEGÁTUSOK AZ ADRIÁN.

MONTECUCCOLI GRÓF tengernagy a világ legkedvesebb embere és mindenk felett szenvedélyes tengerész. Éveken át szomorúan látta a delegációkban, hogy a képviselő urak esetleg érthetnek a politikához, de édes keveset tudnak mindabból a nagy technikai és harcászati ügyből, a melynek számára tulajdonképen az ország sok millióit megszavazzák.

Fejébe ötlött tehát az a zseniális gondolat, hogy mindazt a haladást és mindazt a harci tökéletességet, a mit különösen az ő keze alatt a tengerészet felmutathat, bemutassa a delegátusoknak.

A tervet tett követte, s a tengernagy meghívása folytán 30 osztrák és 25 magyar delegátus leutazott Triesztbe, hogy mindazt megtekinthesse, a mi a mi tengerészetünkre vonatkozik.

Megérkezésükkor egyenesen a Thalia nevű fényesen berendezett nagy Lloyd gőzösön helyezték el a delegátusokat, akként, hogy ez a hatalmas hajó a kirándulás egész tartama alatt otthonul és étkező helyiségül szolgált, akár a szárazon, akár a hadihajókon időzött is a társaság. — A hajó nagy ebédlőjében és remekül berendezett pipázójában úgy a hogy összeismerkedtek a két parlament delegátusai, a kik között ez kezdetben nehezen ment, mert az osztrák képviselőház az általános választó

jog révén egyszerre hirtelen demokratizálódott, s külső megjelenés és társadalmi szempontból a két parlament képviselői nagyon eltérnek egymástól. Mindazáltal mégis csak kifejlődött közöttük egy bizonyos ismerkedés, a melyre talán máskor is szükség lenne, nem csak így, hogy véletlenül történjék meg egy ilyen kirándulás alkalmával.

Első napon reggel mindjárt torpedó naszádokra szállott az egész társaság s ezek elröpítették a delegátusokat a trieszti hajógyárba, a hol épen két nagy hadihajó van építés alatt.

Igen érdekes látvány az ilyen hajó-építés. A tenger partján hatalmas gerendákból és lécekből először megvetik az elkészítendő

A DELEGÁTUSOK AZ ADRIÁN. — TORPEDÓ-NASZÁDOK TÁMADÁSA CSATAHAJÓK ELLEN.